

DOCTRINA
NON
UNIVERSITATIS
LOVANIENSIS,
SED
QUORUNDAM
PRIVATORUM.

Seu Gumhari Huygens, Francisci van Vianen, & similium, conformis Doctrinæ in P. Gabriëlis Proscriptæ, & repugnans Doctrinæ S. Caroli Borromæi, Catechismo Romano, Patribus, Principiis Logicæ, & Theologiæ Scholasticæ.

S E U

Expositio Carnificinæ conscientiarum, injustæ relectionis Doctorum & Probatorum Virorum ab ordinibus, excipiendis confessionibus, Officiis Ecclesiasticis, &c. Authore Reynero ab Andringa olim Theologiæ Moralis Professore.

MOGUNTIAE,
Typis, FRANCISCI BOURGEAT. 1681.

Cum Approbatione.

P R A E F A T I O.

U M etenim in hisce partibus circumferri viderem, & venditari libellum, cui titulus: *Methodus remittendi & retinendi peccata* Authore D. Gummaro Huygens, etiam curiositate & ejus laudibus ductus eandem percurri, sed non sine stupore Novitatis, etiam laxitatis, qualem in nullis Authoribus vel Casuistis, quos dum Theologiae Morali discendae, & postea tradendae evolveram, animadverti. Cæpi ergò annotare aliqua istis Novitatibus opponenda: sed me prævenerunt, qui *Responsiones breves, Praxim solidam*, & alia ediderunt. Item Theses, quarum exemplaria aliqua ab uno Academiae Lovaniensis studio, & diligenti omnium, quæ prodibant, Collectore, ad suas partes revertente sunt delata & mihi communicata. Interim visâ correctione Libri Patris Gabriëlis, & collatione factâ doctrinæ Gummaro cum proscriptis, & erasis ex dicto Libro sententiis, decrevi propositum exequi, & quæ collegeram, evulgare, sed executionem suspendit epistola Lovanio iterum accepta, cujus tenor sequitur.

De belydenisse, daer V. E. soo nieuwsgerich naer vraecht, heeft hy hier int' openbaer voor de geheele Universitydt met groote stichtinge gedaen effen hondert Jaer geleden, sy luydt aldus.

P R A E F A T I O.

Ick Michael du Bay Cancellier van de Vniuersitydt van Loven, bekenne, ende verklaere, dat ick door veelderbande r'saemenspraeken, en vergaderingen, met den Eerw. P. Heer Franciscus Toletus Predicant van syn Heylichydt, ende hier toe besonderlyck gesonden, over verscheide sententien, en propositien nu overlanx van onsen Alderhylichsten Heer Pius den V. van Saliger, gedachtenisse den 1. Octobr. in 't jaer 1567. Ende lesmael van Gregorius den XIII. Tegenwoordigen Paus den 29. Jan. 1579. wederom verdoempt, ende verworpen, soo beweecht, en daer toe gebrocht ben, dat ick teenemaal seker houde, dat de verdoeminge, en de verstootinge van alle dese sententien, wetrelyck, ende met recht, en wel verdient, voorgaende een ryp oordeel, ende alderneersichste ondersoek, gedaen, ende vast gestelt is. Ick verklaere daerenboven, dat ick seer veele van dese sententien, in sommige Boexkens, de welcke ick (al voor dat dese verdoeminge vanden Apostolyken Stoel uytgekommen was) geschreven, en in het licht gebracht hadde, geleert, en voorgestaen hebbe, oock in den sin, in den welcken sy verdoemt worden. Ten laetsten verklaere ick, dat ick dese alle nu verwerpe, en te vreden ben met de verdoeminge gedaen van den Heyligen Stoel, ende dat ick voortaan niet een meer wil leeren, bevestigen, oft voorstaen. Gedaen den 24. dach van Mey in 't jaer 1580.

Michaël du Bay.

Dit

P R A E F A T I O.

Dit Jubile van de eerste 100. Jaeren viert de Universitydt met het op bouwen van de Hal: in de welcke desen gheleerden Man, soo ootmoedelyck, en Christelyck syn grove Faelen voor den Eerw. P. Franc. Toletus Jesuit heeft af gesworen. Godt verleene ons hier meer sulcke manelyke bekeeringen. Siet de *Fasti Lovan.* Fol. 112. over desen Man. Wat de groote Figuristen in het Nieuw Collegie aengaet, dat is onwaerachtich, datmen aen die kinders het Nieuw Testament uytleydt, maer sy plachten het te doen. Het syn de Syntaxiaenen, die sy het nu doen koopen. Dat de sieken aengaet, men vreeft dat men Heer van VVerm haest in de eeuwichydt syn sal, wiens prebende sonder twyffel sal gegeven worden aen een vande Vrienden van Vianen, die andere sollicitanten, als onbequaem, of te jonck sal soecken te verworpen. Den Eccles. cap. 9. En het spreekwoort Prov. 22. Vers. 6. can niet missen. Myn Heer Gummarus Huygens is myne getuygen: desen Doctor heeft syn galle altemael uyt-gespogen in Vico den 20. Decem. in syn *Questionibus quodlibeticis*: al waer het vat gethoont heeft, wat het in heeft. Hy viel tegen de Geestelyke, en Casuisten uyt voor al het volck, dat noch Nero met alle de Tyrannen, noch Calvinus met alle de Kettters r'saemen en hadden (naer syn seggen) soo veel schaede aen de Heylige Kercke gedaen,

P R Æ F A T I O .

daen, als de *Casuiſten*. Dominicus Snellaerts als dan preſiderende gaf hem gelyck voor al het volck, ſeggende, dat het waar was; en dan pronckten hy deſen Doctoor ſoo op met ſyn eygen lofdichten, dat hy daer ſelf roodt van wert; daer naer Canonizeerde hy ſynen *Methodus remittendi, & retinendi peccata* met ſoo veel pryſen, approbation, en geluckwenschingen, of hy een Decreet van den Paus voor deſen Boeck gehadt hadde: want ſonder dit, hoe ſoude eenen Profeſſeur vande Philoſophie int openbaer, ſoo verwaent, derven een Doctoor in de Godthydt voor al het volck ten Thoon ſtellen? Want Huygens ſoo lanck als hy, en ſynen Boeck gepreſen wierden, hooch verheven ſtaen bleef. Voorts ſoo raefde, en blixemde *Snellaerts* met ſulcke geweld op de Tegenpartye van myn Heer Huygens, en op de andere Geestelyke, die hy voor ſyn vyanden hout, al of hyſe met ſynen Blixem, en Donderſlagen hadde willen verpletten. O liefde! Syne ooghen ſcimmerden ſoo van al deſen donder, en Blixem dat hy de voorgenoemde Geestelyke, en *Casuiſten* in ſyne phantaſie veranderde in quakende vorſchen. Want hy, gelyck eenen blinden, luy uyt ſchreuden voor alle die treffelyke Mannen, en jonge Philoſophen: *Dat de Kickvorſen, ende Puyen op houden van quacken, als den Hemel Dondert, en dat ſy naer hurs moeraſch hollen verkruppen, als wanneer dat*

Roomen

P R Æ F A T I O .

Roomen voor V. E. ſpreect. Dit ſeggende ſagh hy *Gummarus* aen, die tegen hem over, verheven boven de toehoorders op eenen anderen Stoel ſtont. Met dit puye complement ſont deſen kloecken Campioen ſyn toehoorders walgende en kout, en onſen Doctoor van de Godthydt *Gummarus* triumphant uyt het vorſſegevecht naer huys toe. O victorie! Sulcke exercitien, en ceremonien leeren V. E. Patriotten onder den Profeſſeur van den Valck. Bidt Godt dat hy dien mont wilt ſnoeren, die deſen ſoo ongewaſſen, tegen de geſalfde des Heeren heeft opengedaen, en vaert wel. Uyt Loven den 26. Decem-ber 1680.

Eerwerdighen, &c.

V. E. dienſtwillighen, &c.

Receptâ hâc Epistolâ, statim consului amicum, cui cum insigni Romano Theologo antè annos viginti in hisce partibus nato, communicatio est, ut ab eo de approbatione *Methodi*, & approbationis formâ exquireret. Respondit ille Epistolâ fusiori, cujus hæc Summa.

Approbationum multæ sunt species. Tres invenies in Canone *Sacrosanctæ*, distinctione 16. Quarta species, cum Liber in Sacra Congregatione discussus, etiam sub ejus approbatione seu consensu scripto dato imprimi per-

P R Æ F A T I O.

permittitur. Quinta, dum utraque parte informantē coram eādē Sacra Congregatione immunis evadit à Censurā. Sexta, dum non est coram Sacra Congregatione discussus, sed ab uno vel duobus Censoribus, seu Qualificatoribus approbatus, imprimitur de consensu Magistri Sacri Palatii. Septima, dum Qualificatore, seu Censore declarante, se nihil invenire in eo damnatum, transiit, absque ulteriori examine, liber immunis à Censurā. Huic Epistolæ junxit amplum Catalogum Librorum hisce modis approbatorum: sub sextâ specie referens inter plures alios, Librum correctum P. Gabriëlis ab uno ex Qualificatoribus approbatum quidem, sed permissionem à Reverendissimo Magistro Sacri Palatii dicit subreptitiè obtentam: ideòque ad speciem septimam pertinere, jamque acriter illum impugnari asserit. Sub septimâ specie collocavit cum aliis *Methodum* Gummarum, addens ab illo ipso examinatam, qui dictam correctionem approbavit: hætenus autem Magistrum S. Palatii impressioni non consensisse: sed summas parari instantias, ut consentiat. Cæterum nec quarta approbatio impedit, quò minus in pluribus possit sentiri contrarium ejus, quod in ejusmodi Libro continetur. Imò nec adstringimur ad tenenda omnia dicta alicujus è Patribus, qui in dicto Canone *sacrosancta* recipiuntur à Romano Concilio sub Gelasio; multò minus impe-

P R Æ F A T I O.

impediunt, inquit, quinta, sexta, & septima approbatio.

Exponatur igitur intrepidè omne id, quod in *Methodo* D. Huygens creditur veritati non consonare: Nam & hic contradicere illi in multis incipiunt, cum antea vix notus vel auditus esset libellus iste. Istis ego à timore offensionis S. Sedis liberatus, opusculum revidi, aliqua triumphum Domini Quotibetorum concernentia addidi: uti etiam in titulo ratione alterius Epistolæ, quâ narratur: ab audiendis confessionibus, à suscipiendis Ordinibus, ab Officiis Ecclesiasticis arceri omnes, qui in doctrinam Methodi, aliasque Novitates non jurarunt; jamque hâc die vigesimâ martii finem imposueram, cum supervenit alia Thesis Doctoris van Vianen inclusa in Epistolâ, cuius hic est tenor.

Eerw: &c.

Ick ben bly, dat de *Scrupuli van Cornelis Zegers* tegen P. Egidius Gabriëlis gecorrigeerden boeck V E: soo wel aen staen; ick hebbe al meer soo van H: mannen hooren spreken: desen scrupuleusen is soo gekokert; dat hy veel wyse mannen scrupuleus maeckt. Wat mijn Heer *Gummarus Huygens* *Methodus* aengaet, tot noch toe hebbe ick my laten voorstaen, dat de leeringe tegen desen *Methodus* door een Decreet van den Paus, oft wel vande H: Congregatie was verworpen, en den *Methodus* geapprobeert op de maniere vanden *Roomsen*

* *

Catechismus,

PRÆFATIO.

Catechismus, of gelijk de leere van den *H. Augustinus*. Maer mijn Heer *Franciscus van Vianen* Thesis van desen dach, die ick daerom by stel-
le, luyt heel anders; dit sijn dan sijne woor-
den *Concl. 3. in 't beginfel: Huius Sacramenti*
minister est solus sacerdos, de cuius officio, S. Caroli Bor-
romæi vestigiis inherens tam solide differt Methodus
remittendi, & retinendi peccata, ut iussu S.S.D: nostri
Roma examinata ab omni censura immunis iudicata
fuerit. Den dienaar van dit Sacrament (seght hy) is den
Priester alleen, van wiens plicht, involgende de voet-
stappen vanden H. Carolus Borromæus, soo bestandich
handelt den Boeck genaemt. De maniere van de son-
den te vergeven, en op te houden: Dat hy door
het bevel van onsen Alderheylighsten Heer te Roomen
geexamineert sijnde, van alle censure vry geoordeelt is.
Wel aen dan, hy is niet gestraft of voor soo-
danich veroordeelt, dat is den alderschoon-
sten lof, die Vianen sijnen alderbesten pa-
troon, hem kan by setten: dat schilt veer van
geaprobeert te sijn. Nu hoe wel, of om be-
ter te seggen, hoe qualijck, dat hy den sin
van den *H. Carolus Borromæus* getroffen
heeft, dat kan *V. E.* tastelijck vinden in het
Boexken: *Aliquot propositiones*; het thoont claer-
lijck, dat sijn leeringe, van des *H. Caroli*
Borromæi verschilt, gelijk den dach van
den nacht. Daerom houde ick 't voor een fa-
bel en lauter bedroch, al watse hier onder,
ende voor malkanderen op den naem van
Roomen uyt stroeyen; dat leert my *St. Jans*.
Evan-

PÆRFATIO.

Evangelie van sulcke Nieuw-Maristen cap. 5.
vers. 44. *hoe moecht ghy lieden gheloven, die glorie*
van malkanderen ontfangt, ende glorie, die alleen van
Godt is, niet en soeckt? Is het de H. Congre-
gatie, die desen Boeck vergelyckt by de
Leere vanden H. Carolus Borromæus? Seker-
neen: want Vianen, die de minsten lof aens-
laet, en soude desen Roem niet verswegen
hebben. Ende wat Théologant van Roomen
sal eenen Boeck soo dickwils overtuycht
van valshydt, en quaede leeringe, door Caro-
lus Reymakers in syn Responsio brevis, door Pa-
ter a Burgundia in syn Praxis Solida, door
myn Heer Du Bois in syn Apologia, door het
goudt Boexken: Aliquot propositiones, &c. der-
ven approberen, ten ware een persoon met
de selve leeringe van den Methodus besmet,
oft door andere listen en laegen voorcomen?
Maer hier vintmen wel Mannen, die desen
Boeck in den Canon van den Paus *Gelasius*
geirne souden stellen, ende by desen Boeck
fweiren, die door haer uytwerckselen ge-
noch kenbaer syn, sonder datse genoemt
worden. Sy hebben het Nieuw Collegie soo
wyt gebracht, dat sy de Studenten van de
leege Scholen op straffe verbinden alleen
by hün, ende niet by de Geestelycke te bich-
ten, om soo te beter die teere Jonckheyt
met haer leeringen te kunnen infecteren. Jae
myn Heer Huygens heeft syn selven over syn
onderstaeten Bicht-Vader gestelt, dwinght de
selve

P R E F A T I O.

selve met het *Testimonium de Moribus*, het welck
hun dickwils afgevraecht wort, als sy naer
de Orders, Beneficien oft andere Geestelyke
bedieningē staen. Het meeste deel der Studē-
ten, uytgenomen de Juristen en leegē Scholē,
leven hier op Beursen: daerom moeten sy wel
naer de Presidente pypen dansen, of sy willen,
of niet, of het gaet met hun, gelyck met
den blindeman *Ioan. 9.* Maer Godt lof, daer
sijn nu al veel Collegien versien van Presiden-
ten, die dese manier van doen verfoyen ende
weynich estimeren den Methodus. Loven
besit meer als dertich Collegien, die door
de Beursiers gefondeert sijn, andersints en
soumen hier soo veel Theologanten niet
vinden; en verwondert V. E. niet meer, dat
dese met hunne Meesters allenskens eene
koorde trekken: Huygens heeft dat prov: 22.
vers: 6. oock wel bemerckt: een jongelinc by
sijnen wech, oock als hy oudt geworden is, en sal hy
daer af niet gaen: daerom bidde ick U E: en laet
niet achter Godt Almachtich vierich te bid-
den voor de Lovense jonckheydt, en voor
den Welstandt der H: Kercke. Waer mede
ick oock eyndigende, U E: Gode bevele.
Uyt Loven den 15. Meert. 1681.

*Indubie allaborabit Gummarus artibus omnibus, ut
Libellus hic tamquam famosus prohibeatur; sed si famo-
sam censet calumniarum publice per suam Methodum
illatarum propulsionem: quid sentire debet de sua Me-
thodo? Iudicet æquus Lector.*

C A.

C A P U T I.

De antiquâ Ecclesiæ praxi, & Ordine inter absolutionem & satisfactionem.

Rimò: Gummarus in *Methodo*
Pag. 84. 131. 149. in *præfatione*
apologeticâ propè finem, in Apologiâ
Pag. 9. & *sequentibus*, tamquam
certum & indubitatum tradit
primis duodecim sæculis dilatam fuisse
conferentibus absolutionem, quovsque penitentia
(qua sæpe ad multos annos imponebatur) esset adim-
pleta. Contradicit Romanus Catechismus, in
quo parte, 2. cap. 5. legitur.

*Antiquissimo Ecclesiæ usu receptum est, ut cum pœ-
nitentes a peccatis solvantur, pœna aliqua eis irroge-
tur, cuius pœna solutio, satisfactio vocari consuevit.*
Vides hic absolutionem fuisse impertitam,
cum imponeretur pœnitentia, nondum sub-
secuto eius implemento? & hoc ipsum,
quod hodie practicat Ecclesiæ, fuisse antiquissi-
mo usu receptum?

Secundò: in eadem præfatione *apologeticâ propè fi-
nem*, ex suo falso principio docet pro peccato pu-
rè interno v. g. si quis concupisset fornicari, peccato-
rem debuisse per Biennium penitere, & tandem suspen-
sam fuisse absolutionem.

Tertiò: hinc in *Racemationibus hebdomadâ*
1. pag. 8. ipse, (seu eius Patroni *Racema-*
tionum authores) docet, quod si quis quolibet
Biennio

A

2

Biennio seu vel in simile, vel aliud meræ cogitationis, & purè internum incidisset, non fuisset absolutus nisi in extremo vitæ tempore.

Quartò: inde tradit ulterius hebdomadâ dictâ 1. pag. 10. antiquitus non fuisse susceptum crebrò pœnitentiæ Sacramentum.

Quintò: hebdomadâ 2. pag. 6. censet adeò necessariâ fuisse adimpletionē præviam pœnitentiæ, vt absolutio prius imperita, damnata sit à Concilio Toletano can. 11. *tamquam execrabilis.*

An credis ista cum Romani Catechismi doctrinâ convenire? vel cum antiquâ Ecclesiæ praxi, secundum quam quotidie communicabant fideles? sic enim legitur in Concilio Antiocheno sub Iulio 1:

Omnes, qui ingrediuntur Ecclesiam Dei, & Scripturas Sacras audiunt, nec communicant in oratione cum populo, sed pro quâdam intemperantiâ se à perceptione Sanctæ Eucharistiæ avertunt, hi de Ecclesiâ removeantur, quandiu per Confessionem, pœnitentiæ fructus ostendant, & precibus indulgentiam consequantur.

Hanc praxim in usum revocari optat Tridentina dicens sess. 22. cap. 6.

Optaret quidem Sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes, non solum spiritali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quò ad eos Sanctissimi huius Sacrificij fructus vberior proveniret.

Cumque frequentia ista percipiendæ Eucharistiæ notabiliter deficeret, Sanctus Augustinus

3

gustinus consuluit, ut saltem diebus dominicis Communicarent; sic enim S. Carolus in Instructionibus Confessoriorum scribit:

Admoneat Confessarius (ibi subditos de frequenti Confessione, & communione, & paulatim eos, secundum D. Augustini Consilium in Sanctam eam consuetudinem adducat, vt diebus Dominicis communicent.

Anteà autem S. Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. ult. dixerat: *Si quotiescumque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, vt semper mihi peccata dimittantur. Qui semper pecco, semper debeo habere medicinam.*

Credis, priscis illis temporibus omnes Christi fideles ita fuisse ab omni mortali peccato, etiam meræ cogitationis, liberos, vt ne quidem per Biennium aut Triennium in illud laberentur? certè non ita credidit Beatus Petrus, qui teste Clemente 1. Epistola 1. insinuebat, actus vitæ omni horâ custodire, cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere, & Sacerdotibus Dei manifestare.

Si hæc de solis venialibus intellexeris, iam evertitur alia doctrina Discipulorum Gummari, asserentium Confessionem venialium olim non fuisse in usu: pro vt asseruit Macarius Havermans in examine Pentalogi pag. 379. Deinde ex Epistolis Pauli ad Romanos, Corinthios, Galatas &c. constat illis temporibus fideles plurimos in mortalia incidisse: quibus propterea, antequam communicarent, præcipit,

pit, vt confiteantur, non autem vt septem, decem aut pluribus annis pœnitentiam præviè adimpleant, sic enim scribit in 1. ad Corinth. cap. 11. v. 27. & 28. *Quicumque manducauerit panem, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini.* Habes hic peccati mortalis reum; qui propterea reus erit Corporis & Sanguinis Domini, si communicet. Audi, quid ab isto Paulus requirat, vt non sit sacrilega Communio: probet, inquit, se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.

Quid sit illa probatio, docet Tridentinum sess. 13. de Eucharistia cap 7. *Communicare volenti revocandum est in memoriam eius præceptum: probet seipsum homo.* Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat.

Denique falsissimam esse doctrinam illam de dilata olim Sacramentali absolutione, donec peracta esset pœnitentia seu satisfactio, evidentissimè probavit D. Nicolaus du Bois in Apologia contrà Gummarum, seu Synodum Racematoriam, ostendendo per Canones Sæculi secundi vsque ad duodecimū gerentibus pœnitentiam publicam (quæ non nisi ob graviora delicta iniungebatur) datam fuisse Sacram Eucharistiam, pendente pœnitentia decursu.

Et Catechismus Romanus dicto cap. 5. docet nō aliud ab eiusmodi gravibus & publicis pecca-

peccatoribus fuisse prærequisitum ad absolutionem Sacramentalem, quam quod publicam pœnitentiam susciperent; accipe eius verba.

Sapientissimè illud ab Ecclesiâ observatum est: vt cum ab aliquo publice flagitium commissū esset, publica etiam pœnitentia ei indiceretur: vt ceteri timore perterriti, deinceps peccata diligentius vitarent, quod etiam in occultis criminibus, quæ graviora essent, interdum fieri solitum erat.

Sed vt diximus, in publicis hoc in perpetuum fuit, vt qui ea commiserant, antequam publicam pœnitentiam suscepissent, non absolverentur.

Dicit Catechismus: suscepissent, non dicit: implevisse. quid ad Apologiam respondit Gummarus? nihil. Respondebitne? non poterit. Cur ergo non corrigit errores? nescio. Atqui credit se Augustini discipulum: transcat. Augustinus autem retractavit. Concedo totum; quid inde infer?

CAPUT II.

Proponuntur, & examinantur probationes & sequela DD. Gummarum.

SEXTO: in dictâ præfatione Apologetica Spaulò antè finem docet, dictas multorum annorū pœnitentias fuisse impositas, non tantum ad satisfactionem, sed etiam in præparationem ad conversionem, sive vt ad conversionem

versionem ritè disponderentur. Si hoc ita est ; ergo necessariò debuerunt pænitiæ illæ præcedere absolutionem. Et hoc docuit Petrus D. Osma damnatus in Concilio Complutensi sub Archi-Episcopo Toletano , & postmodum à Sixto 4. anno 1479. per Bullam, quæ incipit: *Licet ea*. Docuit idem Marcus Antonius de Dominis Apostata sub initium huius sæculi *L. 5. de Republ. cap. 7. n. 29. 30. 36. 54. & cap. 12. n. 39.*

Marcum Antonium secutus est Arnaldus de frequenti Communione, ubi parte secundâ à cap. 7. vsque ad 19. ferè dicti Apostatæ ratiunculas , & Patrum, ac Canonum corruptas , aut mutilatas exhibuit sententias. Ex hoc Arnaldi libro transcripsit Pater Gabrielis , quidquid habet in suis *Speciminibus Moralis Christianæ* à pag. 123. vsque ad pag. 197. solummodò translatis in latinum , & in compendium reductis Gallici idiomatis sententiis. Si dubitas, conferas, quæso , Libri præscripti paginas 123. 124. 125. 126. cum eiusdem Arnaldi Partis secundæ cap. 8. Paginas 127. vsque ad 145. cum cap. 11. 13. 15. 33. Paginas 145. vsque ad 154. cum cap. 15. Paginas 154. vsque ad 163. cum cap. 18. 20. 21. 24. 25. Paginas 163. vsque ad 180. cum cap. 33. vsque ad 139. Paginas 180. vsque ad 197. cum cap. 12. 39. 40. 45. Cætera , quæ in dictis *Speciminibus* habet , similiter transcripsit ex aliis, præcipuè, Gallis. Sed contrâ.

Si

Si dictæ multorum annorum pænitiæ fuerunt à Canonibus impostæ vt ad conversionem ritè disponderentur pænitentes , ergo etiam hodie illæ vel similes debent præmitti, vt quis ritè ad conversionem pro obtinendâ absolutione necessariam , disponatur. Quia hodie non aliter , quam à mille annis convertuntur peccatores, vt per hoc vult Gummarus.

Septimò etenim, pag. 149. scribit: *Quorsum Ecclesia tam diuturnam, torque annorum pænitiæ peccatoribus inunxit , si veram ad Deum conversionem tam repenti , & passim peragi , aut postea prægendam credidisset?* Sed benè est , quod per nuperam correctionem Libri Patris Gabrielis etiam hæc doctrina sit proscripta: cum enim in Damato pag. 123. 124. 125. scripsisset: *Preparatio necessaria ad Sacramentum pænitiæ iuxta Innocentium , Leonem , Gregorium: & ex mutilatis (post Arnaldum dicto cap. 8. & Marcum Antonium dicto cap. 7. & 12.) prædictorum Patrum sententiis, docuisset præparationem illam in eo consistere , quod pænitiæ præcedat absolutionem , sublata est vox: Necessaria. In Catechismo Romano dicto cap. 5. n. 46. & 47. legitur etiam: vt concedamus contritione peccata deleri, quis ignorat illam adeo vebementem , & acrem esse oportere , vt doloris acerbitas, cum scelerum magnitudine equari, conferrique possit? & quoniam pauci admodum ad hunc gradum pervenirent , fiebat etiam vt à paucissimis hac viâ peccatorum venia speranda esset. Quare necesse fuit,*

vt

ut Clementissimus Dominus faciliore ratione, communi hominum salutis consulere. Quod quidem admirabili consilio effecit, cum Claves regni celestis Ecclesie tradidit. Etenim ex fidei Catholica Doctrina, omnibus credendum, & constanter affirmandum est: si quis ita animo affectus sit, ut peccata admissa doleat, simulque in posterum non peccare consiliuat: et si eiusmodi dolore non afficiatur, qui ad impetrandam veniam satis esse possit: ei tamen, cum peccata sacerdoti rite confessus fuerit, vi Clavium scelera omnia remitti, ac condonari: ut Merito à Sanctissimis Viris Patribus nostris celebratum sit, Ecclesia Clavibus aditum in Cælum aperi.

Hoc non Credit, nec affirmat Gummarus: sed semper (excepto articulo extremæ necessitatis, & vno alio casu, de quo infra) vult, post Confessionem præmitti multa opera pænitentia, multo labore, multo tempore. Videamus, quibus probet antè dicta.

Octavo: ab probationem adducit in dictâ Præfatione Apologeticâ Morinum, nullo Tomo eius, nullo Libro citato, dicitque: ab illo Eruditissimo viro doceri, praxim illam præmittendi satisfactionem absolutioni observatam esse in Occidente per tredecim sæcula. Miror hic Gummarum temeritatem. Morinus L. 9. de administratione Sacramenti Pænitiæ, à cap. 1. vsque ad 14. docet oppositum, nempe in Occidentali Ecclesiâ hodiernum morem absolvendi antè actam pænitentiam observatum semper fuisse, præterquam

quam in gravioribus sceleribus; & si super his data fuisset absolutio antè actam pœnitentiam, fuisse validam.

Nonò: ait ibidem Gummarus. Praxim illam differendi absolutionem adhuc observari in Orientali Ecclesiâ: Et huius rei testem nominat Morinum, qui disertè habet contrarium in dicto opere lib. 6. cap. 24. vbi docet à tempore Nestarii Patriarchæ Constantinopolitani, qui præcessit Chrysostomum (hoc est, à mille ducentis, & septuaginta circiter annis) etiam graviorum scelerum reis, fuisse absolutionem datam statim à peractâ confessione, eamque praxim mox absolvendi, etiam graviorum scelerum reos, vsque ad hæc tempora observatam fuisse, & observari: quod postea ad calcem operis probat ex variorum Græcorum Libris & authentico testimonio; adeas, quæso, Morinum.

Decimò: pro illâ, quam asserit, Occidentalis Ecclesiæ praxi, allegat in dictâ Præfatione Apologeticâ Canonem 11. Concilii particularis, seu Toletani tertii, idque repetit, in Apologiâ pag. 9. & sequentibus. In eo verò Canone dicitur: Quoniam comperimus per quasdam Hispaniarum Ecclesias non secundum Canones, sed sædisimè pro suis peccatis homines agere pænitentiam ut quoties peccare libuerit, toties à Presbyteris se reconciliari postulent; Idèò pro coerendâ tam execrabili presumptione, id à Concilio iubetur, ut secundum formam antiquorum Canonum detur Pænitentia: hoc est,

vt prius eum, quem facti sui penitet, à communione suspensum faciat inter reliquos penitentes ad manus impositionem crebro recurrere: expleto autem satisfactionis tempore, sicut Sacerdotis contemplatio probaverit, eum communioni restituat; hi vero, qui ad propria vitia, vel infra penitentia tempus, vel post reconciliationem labuntur, secundum priorum Canonum severitatem puniantur.

Canonem istum antea allegaverat tertio Marcus Antonius dicto cap. 7: eundem citat P. Gabrielis in *damnato Libro pag: 181*. Sed quis Canonista non rideat eiusmodi citationem, & Marci Antonii, Gummarique interpretationem? Accipe pauca ex multis, quæ dudum scripsit DD: Nicolaus du Bois in *Apologia adversus Gummarum & Racematoriam eius Synodum*. In dictâ Synodo Toletanâ immediate post verba iam descripta sequitur: *Quicumque ab Episcopo, vel Presbytero penitentiam postulat, id ante omnia Episcopus observet, vel Presbyter, ut si vir est, prius eum condeat; si vero mulier fuerit, non accipiat penitentiam, nisi prius mutet habitum.*

Agit ergo Concilium istud de publico penitente; publica penitentia invitis non imponebatur nisi ob publica, graviaque scelera, quæ Ecclesiæ pariebant scandalum. Ideoque in *Concilio Toletano I. Cap. 2.* dicunt Toletani Patres: *Penitentem dicimus eum, qui propter homicidium, aliaque gravissima sub cinere & cilicio &c. Et ibidem additur; Neminem de penitentibus*

admitti ad Clerum. Nichilominus istum Canonem Toletanum totius Ecclesiæ legem fuisse, censet Gummarus tam in Apologia pag: 9. & sequentibus, quam in Prefatione Apologetica, quam denique in suâ Racematoriâ Synodo hebdomadâ I. pag. 4. & seqq.

Cumque in dicto Concilio Toletano tertio penitentibus viris iniungatur barbæ rasio (quæ erat infamiæ nota, uti probat Eximius Lupus in *Scolis ad Concilium Nicenum primum*) mulieribus autem vestis mutatio, & Gummarus in dictâ *Prefatione Apologetica*, etiâ ad eos, qui peccata merè interna commiserant, extendat dictum Canonem II. lepidè intulit Dominus du Bois: *rem gratam fecerit sartoribus Gummarus, si quotiescumque peccati mortalis mulier rea confitètur, toties mutanda vestis; ingratam tonsoribus, si toties à Confessario tonsendi viri.*

Respondit Gummarus in suâ *Synodo hebdomadâ I. pag. 7: vestis mutationem præceptam fuisse, etiam sepsitro foro externo, nemo, qui antiquas Canones, Penitentialia, Pontificalia, Ritualia vel salutavit, ignorat. Erras Gummare, nec hæc tenus Canonem, Pontificale, Cæremoniale &c. exhibuisti, nec exhibebis, quo dogmata tua vel apparenter probes.*

Sed, missis erroribus, quos, ultra quadraginta, in paucis pagellis suæ Synodi commisit Gummarus, plenissimè à Domino du Bois in *Apologia* convictis, ad *Methodum*, eiusque *Apologiam* revertor. In hac pag. 17. & 18. ut

probet, quod, qui olim ad pœnitentiam ad-
mittebantur, non illicò, seu antè actam pœ-
nitentiam non absolverentur, ait

Duodecimò: nemo dixerit, quod Diaconi Sacra-
mentalem absolutionem ulli unquam impenderint, quã-
cunque necessitate ingruente; at de Diaconis constat,
quod ipsi quandoque, postulante necessitate, peccatores
ad pœnitentiam admiservint.

Vndè id constat isti Eximio? ex Cypriano,
inquit Epist. 13. scribente: si Præsbyter reper-
tus non fuerit, & virgere exitus caperet, apud Diacon-
um quoque delicti sui exomologesim facere possunt, vt
manu eis in Pœnitentiam imposita, veniant ad Domi-
num cum pace, quam dare Martyres eis desiderave-
runt.

De Idololatriis & similibus publicis peccato-
ribus agit Cyprianus, qui etsi publicam pœni-
tentiam agerent, nec plenæ fidelium socie-
tati restituebantur, nec ad indulgentias ad-
mittebantur, nisi Ecclesiæ per publicam pœ-
nitentiam satisfecissent, aut nisi pro ipsis in-
tercessissent illi, qui ad Martyrium duce-
bantur. Vide Eximii Lupi Scoliorum To-
mum quintum.

Quia autem sæpè contingebat, vt non
adesset Episcopus, vel Sacerdos, potestatem
restituendi istos pœnitentes plenæ fidelium
communioni, & à pœnis liberandi, delega-
bant Episcopi Diacono pro casu necessitatis.
Hoc docet Concilium Eliberitanum Can-
32. sic quoque intelligunt Cyprianum Viri

Anti-

Antiquitatis peritissimi Baronius ad Annum
Christi 56. Mendoza ad dictum Canonem
32. Pameliuss in notis ad dictam Epist. 13.
nempe quod imponere manum in pœnitentiam sit à
pœnis absolvere. Dabatur enim publicè pœni-
tentibus absolutio duplex, vna à peccati rea-
tu, dum confitebantur: altera à pœnis; hoc
docet in terminis S. Bonifacii Germanorum
Apostoli Canon à Zacharia Pontifice con-
firmatus Anno 742. quem refert Beatus Isaac
Tit. 1. Cap. 11. & sic habet.

Non est mirandum, si absolutio peccatorum per ma-
nus impositionem precibus sit Sacerdotum, cum Domi-
nus in veteri Lege super caput hostiæ, manum Sacer-
dotis præceperit imponi. Etenim sicut tunc per illam
hostiam, ita nunc invocatione Sancti Spiritus, qui est
remissio peccatorum, per manus Episcoporum, vel eo-
rum auctoritate, reliquorum Sacerdotum, impositio-
nem, vel supplicationibus eorum remittuntur peccata.
Nam quando Dominus Lazarum suscitavit, ait suis
Discipulis: tollite lapidem: subauditur, vt mortuus
resurgat, dans exemplum vt, sicut ipsi manibus tol-
lunt lapidem, vt mortuus surgat, ita & ipsi, & suc-
cessores eorum manus pœnitentibus imponent, & per
impositionem manuum, suis precibus mortuum de se-
pulchro, id est, peccatorem de vitiis surgere & releva-
re faciant. Et sicut illi Lazarum institis, id est, fu-
nibus colligatum, iubente Domino, solvunt, qui ait:
solvite eum, & finite abire: ita isti eorum supplicatio-
nibus, auxiliante Domino & comitante Spiritu Sanc-
to, qui in his semper operatur, per manus impositio-
nem,

rem, peccatorum soluant vincula; eosque tempore à sanctis Patribus constituto sacra Eucharistia communicent, & absolutos ire permittant.

Ex dicto S. Bonifacii Canone & aliis plurimis colligunt Doctores Catholici manuum impositionem in Canonibus pœnitentialibus significare absolutionem, ideoque quod in canone Toletano, quo tantoperè nititur Gummarus, dicitur quod pœnitentes illi (de quibus agit Concilium) debeant crebro ad manuum impositionem recurrere pendente pœnitentiâ, id est: interim sæpius ad pœnitentiæ Sacramentum recurrant, & ut habet alius Canon S. Bonifacii apud B. Isaac tit: 1. omnibus quatuor temporibus, & profestis Sanctorum, quibus ieiunatur.

Sed iterum hic obstrepit Gummarus in suâ Racematoriâ Synodo heb: 1. pag: 10. & ait.

Decimò-tertiò: illa interpretatio, quâ dicitur, quod in Canonibus pœnitentialibus manuum impositio significet absolutionem sacramentalem; est glossa cachinno excipienda. Ita quoque Marcus Antonius dicto cap: 7. propè finem.

Sed non ita doctissimi Canonum indagatores Garcias, Loaisa, Coriolanus, Benius ad Canonem 12. Concilii Toletani XI: qui directè affirmant, istâ loquendi formulâ significari in dictis Canonibus pœnitentiæ Sacramentum, in tantum, ut ex frequenti istorum terminorum usu, dubitatum sit à Scolaſticipis, an ista realis impositio manus Confessarii super caput pœnitentis, sit ad valorem absolutionis, seu

seu Sacramenti necessaria. Vide D: Th: & Scolaſticos 3: p: quæst: 85. art: 4. Et Carolus Borrom: Concilio Provinciali 5: tit: quæ sit Sacramentum Pœnitentiæ pertineat, istum ritum imponendi manum super caput pœnitentis, dum absolvitur, in usum revocari iusserit.

Antequam hoc caput finiam, vnum à te peto D: Gummarè: dicis in apologiâ tuâ pag. 18. Diaconos nunquam impendisse Sacramentalem absolutionem. Sed adducis relata superius verba Epist. 13. Cypriani, dicentis quod si exitus urgere caperit, possint moribundi apud Diaconum exomologesi facere, ut manu in pœnitentem impositâ veniant ad dominum cum pace. Exomologesis confessionem significat; consule græca lexica. Confitebantur ergo Diacono & manum in pœnitentes imponebat Diaconus, ut venirent ad Dominum cum pace. Quomodo ibant ad Dominum cum pace, si impositio manuum in pœnitentiam erat, ut dicis, admissio ad pœnitentiâ? Quid ergo operabatur illa admissio facta iam expiranti? Non ex his labyrintho, si tuis incedas vestigiis. Vis educi? fatere cum viris antiquitatum peritis, eos, qui publicis facinoribus scandalum Ecclesiæ pepererant, debuisse, antequam plenæ communioni fidelium restituerentur, publicè, aut coram testibus delictum antea in Sacramentali confessione declaratum denuò confiteri, humiliari, veniam petere: hæc erat exomologesis, antequam manum in pœnitentiâ

nitentiam abolendam, & relaxandam imponeret Episcopus, & eo absente Præbyter vel Diaconus. Cyprianus enim illâ loquendi formulâ alludit ad ritum veteris Testamenti, quo ille, qui erat morte afficiendus, sive homo, sive hostia, manus super caput imponebatur. Consule Daniele cap. 13. Num. 23. vers. 14. & 27. vers. 23. ut ergo significaretur danda indulgentia, & destruenda pœnitentia, manus imponebatur, & Sacra Communio dabatur, etiam à Diacono ex Generali delegatione Episcopi.

CAPUT III.

Examinantur rationes Theologicæ, quas adfert Gummarus pro suâ absolutionis dilatione.

UT diuturnam suam de differendâ regulariter absolutione omnibus etiam vniuersi peccati mortalis reis. (vt patebit infra) opinionem confirmet recurrit ad sua principia de gratiâ. Hinc

Decimò-quartò : pag: 51. in methodo scribit *donum veræ, & intimæ conversionis, quod Deus gratuito dat, quibus dat, non solet concedi tam subitò.*

Decimò-quintò pag: 73. ait. *Non est, quod absolutionem confessarius acceleret: etenim vt hoc pœnitentis desiderio non obstante, iste coram Deo, &*

verè absolueretur, necesse foret, vt esset conversus subitò. Et tamen si nemo inficias ierit, quim hoc possit Deus, tamen hoc itâ fieri solitum post eiusmodi vitæ genus, nemo quoque ausit asserere. Loquitur quidem ibi de consuetudinario. Sed postea procedit ulterius; vnde

Decimò-sexto : pag: 116. ait: *verum odiū, & præteritorum detestatio æquæ ad absolutionem necessaria sunt, & præter hæc, vera ad Deum conversio. Illa verò, cum repente acquiri non soleant, nec illis quoque, nisi notabilem vitæ mutationem præstiterint, à Deo infundi credendum erit.*

Decimò-septimò: tandē descendit ad eum, qui semel tantum mortaliter peccavit: & pag: 200. hanc sibi obiectionem format. *Consentaneum hinc videtur, quod ille, qui vel semel peccavit mortaliter peccato saltem externo, & graviori, non poterit absolvi primâ vice, quâ confessariū absolvendus accedit.*

Respondet pag: 202. Responsi loco sit, quod pœnitens priusquam confessariū petiturus absolutionem accedat, potest suâ sponte egisse ea omnia, quæ confessarius absolutionem dilaturus præmittenda absolutioni iudicaret. Sed quidnam requireret Gummarus, vel Gummaricæ doctrinæ sectator?

Decimò-octavò : lubeat, inquit pag: 52. expendere testimonia divine veritatis, quibus palam fit, quid Deus ad veram conversionem eorum etiam, qui se ab eo minus elongaverunt, requirat, & quantum plus laboris, ac suspiriorum, quam communis fert hominum opinio, exigatur. Deinde pag: 53. probare intendit ex hac sententiâ Ezech. 18. quâ dicitur

Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis ; quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudiciū, & iustitiam, vitā vivet. Ergo differenda est absolutio peccatoribus, donec omnia ista impleverint ? hoc vult Gummars : nam ex isto, & quibusdam aliis scripturæ locis, quæ infra discutiam, sic pag: 54. in fine infert.

Decimò-nondò: multo igitur, tam labore, quam tempore iis opus esse solet ad verè iustificationis dotem ad piscendam. Agere verò ipsum de dispositione ad absolutionem prærequisitā, constat ex iis, quæ immediatè præmittit citationi Ezechielis : Nam

Vigesimò : pag: 52. scribit: Quapropter illis differenda est absolutio, ut eo pacto mentem advertant, quid commoverint, & quomodo veniam obtineant, atque iniungendam interim, ut precibus, operibus penitentia, aliisque pietatis, ac virtutum exercitationibus, atque imprimis iis, quæ consuetudini prave adversantur, sese ad sinceram conversionem, disponant. Quam hoc veritati, & penitentium saluti consentaneum sit, facilius intueberis si tantisper lubeat expendere testimonia divine veritatis, quibus palam fit, quod Deus ad veram conversionem eorum etiam, qui se ab eā minus elongaverunt, requirat, & quanto plus laboris, & suspiriorum, quam communis fert hominum opinio, exigatur.

A malè intellectis, & applicatis scripturis transit ad Sanctos Patres. Et pag: 59. citat Augustinum in ps: 6. Tum pagina 75. citat

tat Cyprianum de lapsis in idololatriam dicentem : Quam magna deliquimus, tam granditer desileamus : alto vulnere diligens, & longa medicina non desit, penitentia crimine minor non sit. Item illud Ambrosii ad Virginem Deo dicatam (cuius multæ sacrilegæ fornicationes scandalum grave Ecclesiæ intulerant) penitudo necessaria est, sicut vulneratis sunt necessaria medicamina : Sed quanta putas, & qualis necessaria penitentia? quæ æquet crimina, aut certè excedat. His addit nonnulla alia Patrum loca, quæ deindè pag: 201. asserit non tantum pertinere ad consuetudinarios, sed etiam ad eum, qui semel tantum graviter peccavit.

Quis non crederet pleraque istorum, & antecedentium, non transcripsisse ex Marci Antonii scriptis dicto cap: 7? sic enim Apostata ille n. 30. Deus non sine illā (gravi & externā) penitentia, gratiam peccata detestandi solet in Ecclesiā ordinariè concedere, ut non sine causā Christus voluerit Ecclesiam habere hanc ligandi potestatem, ut per talia vincula disponatur peccator ad contritionem. Et n. 29. ait. externam penitentiam esse ordinarium peccatorum post baptismum commissorum remedium; n. 49. & 50. citat Cyprianum de lapsis, & ipsamet Ambrosii verba, quæ paulò antè retuli : item citat, ut dixi antè, aliquoties Canonem illum Concilii Toletani tertii. Suspicionem auget, quod Gummars in Racemationibus hebdomadā 1. pag: 8. scribit: Quinimò aliquot oculis observatum fuit, ut

secunda penitentia recidivis in graviora delicta non concederetur. Constat illud ex Ambrosio libro 2. de penitentia Cap. 10. idem tradit aperte Augustinus epist. 54. ita enim Marcus Antonius n. 84.

CAPUT IV.

Confertur doctrina ista Gumhari & Marci Antonii, cum doctrinâ Catechismi Romani, Scriptura Sacra, Gregorii, Augustini, Leonis, S. Caroli Borromæi.

DEi misericordiam esse velociorem, quam imaginatur Gumharus, testatur Romanus Catechismus dicto Cap. 5. n. 39. ubi dicitur : Neque desperent fideles de summâ Dei bonitate, & Clementiâ ; is enim cum nostrâ salutis cupidissimus sit, nullam moram ad tribuendam nobis veniam interponit, sed peccatorem paternâ charitate, complectitur, simulatque ille se collegerit ; & universâ peccata sua detestatus, quæ deinde alio tempore, si facultas erit, in memoriam reducere, ac detestari in ipso animo habeat, ad Dominum se convertit ; ita enim per Prophetam nos iubet sperare, cum inquit : impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate suâ. Id ipsum testatur plurimis locis Scriptura Sacra : Duo tantum ex illis produco.

De Filio prodigo, qui totam substantiam suam, vivendo luxuriosè, consumpserat (quo maximè consuetudinarii significantur) parabolam tradit Christus Luc. 15. quod ille miserius

feriis, & fame obrutus, tandem in se reversus in se dixit : quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor ! surgam, & ibo ad patrem, & dicam ei : pater, peccavi in celum, & coram te : iam non sum dignus vocari filius tuus : fac me sicut unum de mercenariis tuis ; & surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum dixitque ei filius : pater, peccavi in celum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos : cito proferte stolam primam & induite illum, & date annulum in manum eius, & calceamenta in pedes eius : & adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur, quia hic filius meus mortuus erat, & revixit, perierat, & inventus est.

Et Luce 18. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent : unus phariseus, & alter publicanus. Phariseus stans hæc apud se orabat : Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum : raptores, iniusti, adulteri : velut etiam hic publicanus : Et publicanus à longè stans volebat nec oculos ad calum levare : Sed percutiebat pectus suum, dicens : Deus, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo : quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Istæ sunt parabolæ, quibus, assumpto familiari exemplo ; rerum vel à nobis agendarum, vel quæ aguntur à Deo, doctrina traditur generalis ; sic explicant Patres omnes

omnes. Sed ista forte non perpendit Gummarius, qui Methodi pag: 148. facta sibi obiectione multorum, minori, quam ipse postulat, labore, & tempore converforum: Respondet p: 149.

Vigesimo-primo: iam pridem admodum hanc obiectionem mellissius Bernardus de conversione Matthæi, Sauli &c. verba faciens vidit, & solvit, dum illa non tam exempla, quam miracula esse dixit: Et in hac responsione adeo sibi placet, ut tertio eandem repetierit: nempe iterum in eadem Methodo pag: 80. & in Apol: pag: 101. in fine.

Non credo quod Bernardum Gummarius viderit, vel attentè legerit: sed potius quod responsionem suam transcripserit ex libro Arnaldi de frequenti Communione parte 2. cap: 12. Bernardus enim in Epist. quam citat Methodi pag: 80. & quam citat Arnaldus, non habet: *Miracula*, sed: *Miraculum*: nec hæc dicit de peccatorum conversione, sed de subitanæ vocatione Pauli è persecutore Ecclesiæ ad Apostolatam. Nec de miraculo agit Catechismus Romanus iam citatus, sed de Dei (Cuius misericordia super omnia opera eius) solita benignitate, de qua etiam S. Gregorius in ps. secundum penitentialem scribit: *attende, quanta sit indulgentia vitalis velocitas, quanta misericordia Dei commendatio; ut consentis desiderium comitetur venia, antequam perveniat ad cruciatum penitentia.* Et Hieronimus in ps. 31. scio te cunctis

remittere

remittere delicta, cum tibi fuerint integrè revelata.

De contentibus agit tua Methodus, D. Gummare: quos (etiamsi tantum semel mortaliter peccaverint) negas posse absolvi; nisi tot, ac tanta, & tanto tempore, uti postulas, præmiserint penitentialia opera. Sed non ita Catechismus Romanus parte 2. cap. 5. n. 46. & 47. antea relatus: nec Gregorius hom: 26. in Evangelia scribens: *Illos nos debemus per pastorem auctoritatem solvere, quos Authorem nostrum cognoscimus per suscitantem gratiam vivificare. Quæ nimirum vivificatio, antè operationem rectitudinis in ipsa iam dignoscitur confessione peccati.*

Repete iam centies illud: *Deus gratiam, quibus dat, gratuito dat, nec tam cunctis dat: multo tam labore, quam tempore opus est &c.* Respondent tibi Catechismi Romani Authores Hieronimus, & Gregorius: *Quando iam eo perductus est peccator, ut de Dei offensâ dolens proponat peccata vitare, implere mandata, penitentiam subire, & confiteretur, iam dignosci in eo gratia operationem, & vivificationem.* Audi & S. Leonem epist. 91. *In dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles: nec accusantium se lachrymas, gemitusque negligere, cum ipsam penitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam.*

At de consuetudinario potissimum dicis te agere. Ego autem te agere de eo ostendi, qui tantum semel peccavit: & tua argumenta id probare fateris. Attende nihilominus, quid de consuetudinario inveterato dicat

Augusti-

Augustinus tractatu 49. in Ioannem : *Quam difficile surgit , quem moles mala consuetudinis premis ! Sed tamen surgit . Oculi à gratiâ intus vivificatur & surgit post vocem magnam . Quid est factum ? voce magnâ clamavit : Lazare , veni foras . Et statim prodiiit qui erat mortuus , ligatus manus , & pedes insitis : & facies eius sudario erat ligata . Quomodo processit ligatis pedibus , miraris : & non miraris , quia surrexit quarriduuanus ? in utroque potentia domini erat , non vires mortui . Processit & adhuc ligatus est : adhuc involutus , tamen iam foras processit . Quid significat ? quando contemnis , mortuus iaces ; & si tanta , quanta dixi , contemnis , sepultus iaces : quando confiteris , procedis . Quid est enim procedere , nisi ab occulto velut exeundo manifestari ? Sed ut confitearis , Deus facit magnâ voce clamando , id est magnâ gratiâ vocando . Idèd cum processisset mortuus adhuc ligatus , confitens , & adhuc reus : ut solverentur peccata eius , ministris hoc dixit Dominus : soluite illum , & sinite abire . Quid est : soluite , & sinite abire ? quæ solveritis in terrâ , soluta erunt in calo . Audis Gummare ? ut talis consueatur , Deus facit magnâ voce clamando , id est magnâ gratiâ vocando . Confitentem ergò absolve , quia dixit Christus : soluite illum . Consentiant cæteri Patres cum Augustino in istâ huius miraculi explicatione , & applicatione . Irenæus Apostolorum auditor libro 5. cap. 12. Gregorius dictâ homiliâ 26. & libro 22. *Moralium* cap. 13. Ambrosius in orat. de fide resur : Iterum Augustinus serm. 8. & 44. de verbis domini , tracta-*

su. 22. in Ioannem , in ps. 70. concione. 2.

Adeamus & S. Carolum Borromæum . Nullibi in eius opusculis invenies doceri ab illo , absolutionem illi , qui semel tantum peccatum , quatumcumque grave commisit , differendam , quoadusque opera pænientialia , quæ requiris , præmiserit . Nullibi etiam invenies , quod doceat differendam absolutionem consuetudinario , nisi vel veniat tempore prohibito , vel per multos annos in iisdem peccatis perseveraverit , nullâ adhibitâ operâ in emendationem vitæ , vel fidem in priori confessione datam de occasione dimittendâ , vel officio præstando frægerit . Accipe S. Caroli textus .

CAPUT V.

Proponuntur casus , quibus Consuetudinario absolutionem differendam censet S. Carolus

IN Instructionibus agens de patribus , & matribus-familias , qui servis , vel ancillis non tantum tempus tribuunt , ut sacro missæ officio interesse queant , qui promiscuè tempore quadragesimali , aut aliis ieiuniorum diebus cænam , vel tempore ante-meridiano escam antè horam debitam , in ædibus suis præbent , vel dari patiuntur : In his omnibus peccatis , nisi reipsâ præstent officium suum ,

negligentiamque in familia administratione commissam, quantum ad ea, quæ dicta sunt, attinet, in posterum sese emendare promittant, nullo modo eos absolvat: quod si in se recipiant ea se facturos, nec horum admoniti unquam à confessorio vel pastore, præscripto modo fuerint, poterit eos absolvere. Audis? Poterit eos absolvere, si promittant emendationem.

Exigit paulò post S. Carolus, ut confitens resoluat in posterum non peccare mortaliter, seu peccata non ad tempus tantum, sed in perpetuum constanter vitare. Et ait: Absolvere non possunt eos, qui peccato mortali valedicere constanter non decernunt: illos verò, qui dicunt sibi videri se commercium peccati non relicturos, absolvi permittit, si ea velint apponere remedia, sine quibus Confessarius indicat eos ad vomitum redituros. Verba S. Caroli sunt: Sed nec illos etiam absolvere possunt, qui quamvis asserant se peccatum vel deserre, tamen una dicunt videri sibi non se commercium illius relicturos, nisi ea velint remedia apponere, sine quibus confessarius indicat eos ad vomitum redituros. Hactenus nihil de præmittendis operibus, quæ postulat Gummarus. Pergit S. Carolus.

Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tamen si dicant: & polliceantur quod se eximent à peccato, tamen confessario probabilem faciunt metum ne contrarium contingat. Hic tandem est textus, qui primâ fronte videri posset favere singulari Gumhari & sequacium doctrinæ, de habendâ morali certitudine de verâ conversione,

ne, & de non futuro relapsu confitentis, ut possit absolvi. Sed quantum etiam hic hallucinetur, videamus.

Probabilem illum metum indè formidandum cenfet S. Carolus? an, quia confitens non probavit multo tempore, & labore, se esse conuersum, & non abstinuit diu à peccato, antequam peteret se absolvi, vel reincidit post aliquod tempus in idem vel aliud peccatum? ita Gummarus, cuius accipe dogmata. Vigesimo secundò: Pag: 64. Methodi: peccati odium, & emendationis propositum veræ conversioni necessarium coniunguntur: hæc autè non istius generis sunt, quæ facile mutari solent. Quid ergo est quod dicit Augustinus contra Cresconium lib: 2. Cap: 9. Sive ad bonum, sive ad malum, parvo momento animus commutatur? Sed aliud prætendit Gummarus pag: 82.

Vigesimo tertio: Voluntas absoluta, & firma peccatis mortiferis renuntiandi, idque in perpetuum, non affolet repente evanescere: etenim sive naturam actus spectes, sive objecti estimationem, violentum est illis, ut subito evanescant. Imò verò solo defectu assiduæ applicationis & diligentiae aduersus mundi, & carnis infirmæ cupiditates, facillimè, & citò, quantumcumque vitam emendare, mandata servare in perpetuum statueris, voluntas illa evanescit. Audi Romanum Cathecismum dicto cap: 5. n. 76. Neque ulla alia est causa, cur tam cito, vel leviter ab hoste impugnati, animo, & viribus succumbamus, quam quod & celestium

releſtium rerum meditatione, divini amoris ignem concipere non ſtudeamus.

An credis non fuiſſe converſum Petrum apoſtolum, aut non propoſuiſſe verè, quod numquam negaret Chriſtum, quando dixit Matt: 26. *Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo?*

Et tamen paulò poſt ad unius ancillæ vocem perterritus ſtatim negavit. Cumque in Romano Catechiſmo, quem toties approbavit S. Carolus, dicto Cap: 5. n. 82. legatur: *Si auditâ confeſſione indicaverit confeſſarius neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in deteſtandis dolorem omninò deſuiſſe, abſolvi poterit.*

Scire debes D: Gummare, longè alium eſſe ſenſum allegatæ iam ſententiæ S. Caroli: eſt præterea conſultum &c. quam tu ipſe tibi perſuades. Hoc autem, vt intelligas, diſce ab utriuſque Iuriſconſultis traditum axioma: quando ad ſtatutum, aut legem explicandum varia coaceruantur exempla, ſtatuti, aut legis diſpoſitio per illa declaratur, nec ad diſſimilia extenditur. Hoc axioma vidi fuſè probatum in inſigni motivo iuris in cauſâ propinqui mei.

S. Carolus pro explicatione ſuæ regulæ: eſt præterea conſultum, coaceruat exempla eorū Qui quotidie peccant, & ad confeſſionem veniunt tempore prohibito: qui multis annis in peccatis ſuis perduraverunt nullâ adhibita diligentia in emendationem vitæ: qui occaſiones, quæ per ſe in peccatum inducunt, non

abſcindunt:

abſcindunt: vel apud ſe quis pœvet eam, cum quâ peccavit, vel alit concubinam: cum feminis perdurat in tactibus impudicis, & eis nuntium mittere non promittit, aut ſi promiſerit, fidem datam fregit: qui in officio militari, Magiſtratus, advocati, tantam ſibi peccandi conſuetudinem adſcivit, vt coniectari liceat (ſi in eiſdem officiis maneat cum ſe rursus oblatura ſunt occaſiones blaſphemæ, furti, fraudis, iniuſtitia, calumniæ) quod fortiorem animum ad reſiſtendum peccatis non opponent, quam hætenus fecerint, quodque in idem lutum ex integro prolabentur: quos tamen abſolvi permittit, ſi negotium periculoſum deponant. Singula modò videamus latiùs & cum doctrinâ Gummari conferamus.

CAPUT. VI.

Antitheses Doctrinæ Gummari cum Doctrinâ S. Caroli, Catheciſmi Romani, & SS. Patrum.

Regulâ illam ſuam coaceruatis (vt dixi) exemplis explicat S. Carolus & ait: Ex hoc genere eſſe ſolent plerique adoleſcentes, qui in otio vitam agunt, qui luxui dediti copulam, & amores inhoneſtos ſequuntur, qui libidinibus paſcuntur, verba obſcena proferunt, murmurant, in odiis ac detractationibus verſantur quotidie, & confeſſionem differunt uſque ad ultimos quadrageſimæ dies. Hiſce verbis ſubiungis in Meth: pag: 50.

Vigeſimò quartò: *Quis ambigat eorum eſſe in genere,*

nere, quibus omnino differenda est absolutio? neque enim solent homines istius farinae repente ita converti, ut ex animo, eoque quo debent modo, peccata sua detestentur: longius adhuc abest, ut tempore tam modico firmiter in animum inducant nullo unquam tempore peccata iterare.

Non est illa, quam prætendis D: Gummare, ratio differendæ absolutionis: sed illa, quam expressit S. Carolus seu: *Quia tales veniunt tempore prohibito*. Prohibitionem accipe expressam in Instructionibus: Nullorum excipiuntur confessiones, nec in civitate, nec verò in tota diœcesi nostra post Dominicam palmarum usque ad diem integrum paschæ peractum, nisi eorum, qui paulò antè confessi sunt, aut saltem à quinquagesimâ præcedenti. Huius constitutionis rationem dat Concilio provinciali quinto, titulo: *Quæ ad Sacramentum Penitentiae pertinent*, his verbis. *Vt ad Sacramentum penitentiae, fideles sollicitè, diligenterque accedant, id parochus præster, ut in hebdomadâ, quæ quadragesimam proximè præcedit, ad patrum-familias ades, quæ intra parochia suâ fines sunt, sigillatim eat: ac videat accuratè, qui obligatione huius Sacramenti suscipiendi, & sacrae eucharistia paschæ tempore sumende devincti sint, eorumque nomina rectè describat ac singulos prætereâ, eosque præsertim, qui per rariò confitètur moneat, ne confessione differant in postremos illos quadragesimæ dies, quibus sacerdotes, vel ob ministeriorum celebritatem, assiduâ divinorû occupatione ab audiendis confessionibus impediuntur, vel frequenti tunc concursu fidelium defatigati, ita in eo ipso munere præstando fere opprimuntur, ut tantum, tamque salutare ministeriû in confertissimâ*

confertissimâ multitudine vix rectè illis præstare queant.

Tales, qui expressè contrâ expressam constitutionem sedi confessionali se intrudunt, si confessarius deprehendat esse ex eorum genere, qui quotidie versati sunt in peccatis, & à quinquagesimâ non sunt confessi, remitti vult S. Carolus usque ad peractum paschæ diem: quia videntur voluisse eligere tempus, quo potius præcipitanter absoluerètur, quam ut debitè cognoscerentur animæ vulnera, aut penitiùs examinarentur.

Habes hic *Causam probabilis metus*, non in eo contentam quod non præmiserit tot opera penitentialia, tanto tempore, & labore: sed expressam ab ipomet S. Carolo: qui, si commodo tempore venerint, nullibi docuit eos sine absolutione dimitti. Simile quid leges fermone 30. ad fratres in eremo apud Augustinum: *Nolite, Fratres mei, differre confiteri peccata vestra: nam qui differt usque ad ultimû diem quadragesimæ, dat signum quod hoc libenter non facit*. Tuæ falsæ interpretationi insistens scribis pag. 56.

Vigesimo quintò: *Quantum conatum, quantas preces, quot horarum moras, denique preparationes oportet illum adferre, qui in vitiorum avia, etiam ignorantia non fallente, nullâ passione impellente declinavit!* De quibus personis agis D: Gummare? qui peccatum agnoscit, de Deo offenso dolet, confitetur ultrò eo tempore, quo non urget præceptum: vel, si confessionem faciat paschalem, tempus eligit commodum confessionario

cessario, quo possit eius statum penetrare, suggerere consilia adversus relapsum, promptum se exhibet ad illa sequenda, nonne illa præmisit, quæ postulatur à Catechismo Romano, S. Carolo, Augustino, Leone, Gregorio, antè citatis? requiritne regulariter alia S. Carolus?

Sed tu, dum quemlibet peccatorem confundis cum eo, de quo agit S. Carolus in textu citato: *Ex hoc genere &c.* novas nobis, & inauditas fingis de Divinâ bonitate leges. Quæris tamen pro doctrinâ tuâ ratiunculas, & pag: 59. scribis.

Vigesimò sextò: *Penitens ob dilatam absolutionem magis apprehendit. penetratque peccati sui turpitudinē, & enormitatem, atque hâc ratione magis sollicitè fugit horretque vehementius relapsus: morbi quippe, quòd curantur tardius, exosi sunt magis, maiorque caventur sollicitudine.*

Hoc vt probes, ineptè citas Augustinum vt patebit infrà. Vide modò, qualiter consulis tuo pœnitenti. Relinques interim illum expositum periculo, ne sine absolutione moriatur, privabis communione sacrâ, & vt loquitur S. Leo epist: 89. *A gratiâ communionis exclusus, & animam pro qua Christi sanguis effusus est, irrigatione tam sevi supplicij sauciatur, & enemem quodammodò, exuraturque omni munimine diabolicis incurfionibus, vt faciliè capiatur, obiectam.* Scio, nullatenus te terrent ista, ac ne quidè times, ne sine absolutione moriatur, quia pag: 131. sic respondes:

Vigesimò

Vigesimò septimò: *Expendant ii, quos hæc mœ-
vet obiectio, quo pacto non insimulent benignam matrem
ecclesiam severitatis, quæ annos aliquot penitentia olim
præmissos voluit.* Niteris iterum falso supposito. Hactenus non probasti præmissos olim aliquot pœnitentiæ annos absolutioni, Teque, & Tuos manifesti erroris convicit D: Nicolaus duBois in dictâ Apol: pag: 45. & sequentibus: & ostendit etiam publicè pœnitentibus datam fuisse, pendente pœnitentiâ, in Paschate communionem, & ad illam recipiendam fuisse interim, & ad tempus reconciliatos. Probavit hoc ex Canone Soteris, qui præfuit Ecclesiæ anno 175. & refertur à Gratiano Dist 2. de consecratione, Can: 17. ex Epist. primâ Innocentii, qui vixit tempore Augustini, ex Decreto Silverii, qui præfuit Ecclesiæ anno 536. ex Canone 47. Concilii Cabilonenfis, quod celebratum fuit 813. Addo ego Canonem S. Bonifacii confirmatû à Zahariâ Pontifice anno 742. suprâ relatum: item probavit ex Can: Theodulphi, aliisque ad pag: 52. quibus argumentis ulteriora addidit author Libelli, cui titulus: *Aliquot propositiones.* Sed pergis tu, & eadem pag: scribis

Vigesimò octavò: *Neque Ecclesia sacro baptismatis fonte, absente iustâ necessitate tinxit, nisi Pascha aut Pentecostes festivitate appetente; nihilne tum periculi, ne quis pœnitentium, aut Cathecumenorû decederet sine Sacramento, quo nullum magis est necessarium?* Bellè argumentaris à penitus dissimili: estne

E

par

par ratio Sacramenti absolutionis, & Baptismi? nonne hic à quolibet, etiam sœminâ, imò Pagano conferri potest? & tamen Ecclesia, timens, ne quis moreretur sine baptismo, vsum antiquum differendi abrogavit. Et non times ne quis moriatur sine Sacramento pœnitentiæ, quod à solis Sacerdotibus conferri potest? quorum frequentia non obstante, multi subitò sine illo moriuntur etiam in civitatibus. Nonne ingens in pagis periculù, vbi vnicus sacerdos, & sœpe absens ab ovibus? quo ergo fundamento dicis eadem pag: 131

Vigèsimò nonò: *Multi ad æternam felicitatem perducentur, si nullus illorum (Consuetudinariorum) citrà iustam necessitatem à confessario ullo absolutionem impetret, nisi praviâ mûrum mutatione se conversum ostendat, aut luculentas insolite pœnitudinis satisfactiões ediderit?* Hoc nusquam docuit S. Carolus: sed absolvi, si emendationem vitæ promittant, permittit, exceptis paucissimis casibus.

Audi insuper quid dicat de consuetudinario inveterato in Instructionibus: *Idem faciendû cum iis (scilicet vt differatur absolutio) qui cùm multos annos in suis peccatis perdurant; nullâ interim adhibita operâ in emendationem vitæ, in eadem peccata iterum, atque iterum labuntur.* Habes hic exemplum secundum datæ a S. Carolo regulæ, ex quo potest probabiliter metuere confessarius, ne pœnitens non se eximat a peccato. Habes insuper, quod ne quidem isti inveterato neganda

neganda sit absolutio, si aliquam operam adhibuit in emendationem vitæ. Non requirit vt notabilis vitæ mutatio præcesserit: multò minùs postulat ea, quæ insuper exigis. Dele igitur facilè medietatem tuæ Methodi; quâ agis de consuetudinariis. Interim revertamur ad periculù mortis. Obiicitur tibi, fieri sœpè, vt quis sit sufficienter dispositus ad consequendam iustitiam per absolutionem, quam sine absolutione non consequetur. Hoc esse certissimum docet Catechismus Romanus dicto Cap: 5. n. 46. & 47. cuius verba retuli suprâ: ad hoc respondes pag: 127.

Trigèsimò: *Vi huiusmodi pœnitens, sat fuerit conversus, quantum ad absoluendum exigitur, debet illi fuisse verum, sincerumque malitiæ peccatorum odium: deindè necesse est, vt ad Deum per virtutes Theologicas ad iustificationem necessarias fuerit conversus.* Quoad partem primam huius tuæ responsionis consentiunt Theologi omnes. Sed quid intelligis per secundam? visne quod iam sit iustificatus, antequam absolvi possit? hoc voluit P. Gabrielis, qui in opere damnato pag: 126. scripsit: *Nisi per opera pœnitentiæ, quam in ipso operatur Deus, & per quam externis operibus indicat se eum recipere in gratiam, non erit vera absolutio sacerdotis præsidentis* (: Ita quoque Marcus Antonius citans eundem Gregorii locum, quem citat P. Gabrielis dicto Cap: 7. n. 15. cap: 8. num. 3. cap: 12. n. 39.) cuius sententiæ secuta est hæc correctio, *Nisi per vera*

penitentia signa constet sacerdoti de sufficienti dolore penitentis, seu de compunctionis gratia, per quam visitatus a Deo se disponit ad gratiam reconciliationis in Sacramento obtinendam, non erit legitima absolutio sacerdotis Presidentis. Rogo te præterea ut doctrinam illam tuam concilies cum Catechismo Romano dicto n. 46. & 47. sed ad coniecturas fugis scribens pag: 127.

Trigesimò primò: Si ad gratiam per Sacramentum consequendam foret dispositus, nonne res foret in primis demiranda, quod divina providentia sineret eum vitâ defungi tam infelicer, eo, inquam, tempore quo confessarii id suaderent obsequitur iudicio? sed hoc magis demiraberis, si perpendas, quod ut talis damnaretur, debuisset Providentia divina destinato concilio decrevisse ipsum in vindictam ante actâ vitâ in flammâ infernales precipitem dare. Dico ego, si fuerit iustificatus, uti insinuas, cessat periculum Ne in flammâ infernales precipitetur.

Sed cum iustificatio non requiratur ad Sacramentum, ut constat tam ex Catechismo Romano dicto n: 46. & 47. quam Tridentino concilio sess: 14. cap: 4. an credis, quod si sufficienter ad absolutionem sit dispositus, non tamen ad iustificationem, id supplebit Deus, quod defuit ministerio sacerdotis? hoc non credidit S. Leo dictâ epist: 89. cuius verba suprâ retuli: nec Iulius primus, qui scripsit: si presbyter morientibus penitentia denegaverit, reus erit animarum. Nec Celestinus primus in epist: ad Episcopos Gallie scribens: Agnouimus penitentia denegari morientibus,

morientibus, nec illorum desideris annuis, qui obitus suis tempore hoc anima sue cupiunt remedio subuenire: horremus tanta impietatis aliquem reperiri.

Pœnitentiæ nomine ipsum Sacramentum intelligi nullus Canonistarum apud Gratianum (qui istos textus retulit causâ 26. quæst 6.) dubitat. Et voce, penitentia, Sacramentum significari docet Catechismus Romanus dicto cap: 5. numero 5. & 15. Quid timere debuerunt illi Pontifices, si tuâ fuissent imbuti doctrinâ? si enim morientes illi non fuissent ad Deum per virtutes Theologicas ad iustificationem necessarias conversi, ut loqueris, inutilis fuisset absolutio, si autem conversi sufficienter, nullum erat periculum, ne aliquo sacerdote absolutionem negante damnarentur, quia, inquis: ut talis damnaretur, debuisset divina Providentia destinato concilio decrevisse ipsum in vindictam ante actâ vitâ in pœnas infernales precipitem dare. Aliter sane fidendum de Deo. Sed audi quid dicit S. Leo in epist: 91. multum utile est ac necessarium, ut peccatorum reatus ante ultimum diem sacerdotali supplicatione solvatur. Dominus Deus noster, cuius iudicia nequeunt comprehendere, quod sacerdotale ministerium implere non potuit, sua iustitia reservavit. Non times etiam quod dimissi postea non redeant: & pag: 135. dicis

Trigesimò secundò: obiectio illa: dimissi non redibunt: meticulosa sanè est; mihi quidem sit verosimile quod redibunt quam plurimi. Meticulosi ergò

ergo fuerunt Catechismi Romani auctores
& universa penè Galliæ Provincialia Con-
cilia, quæ Catechismum illum approbarunt.
In eo enim, dicto cap: 5. n: 82. dicitur: *sacer-*
dori maxime verendum est, ne semel dimissi amplius non
redeant. Non times etiam (quod gravius est)
quod dimissi transeant ad partes hæretico-
rum. Sed timere debuit P. Gabrielis Romæ:
cum enim in damnato libro pag: 170. scrip-
fisset: *cum tum temporis Ecclesia esset maxime corrup-*
ta, & divisa in sectas, & hæreses; indubie plurimi tran-
sivissent ad partes hæreticorum, si debuissent sustinere
antiqua penitentia rigorem; ad hæc verba debuit
addere in libro correcto pag: 145. *vel forte so-*
lius absolutionis dilationem; Quandoquidem cita-
verim Catechismum Romanum n: 82. repetā
quod ibidem subiungitur de illis, qui perraro
confitentur, & plurium scelerum sunt rei.

Si confessarius audiat confessionem iudicaverit, neque
in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detes-
tandis dolorem omnino desuisse, absolvi poterit. Quo-
modo ergo in Methodo tuā pag: 71. scribis?

Trigesimò tertiò: *dubium quartum, an abso-*
lutio ordinariè sit differenda illis, qui per consuetudi-
nem peccatum aliquod mortale commiserunt? huic
dubio respondes, *muneris illorum esse, si verè iusti-*
ficationis desiderio rapiuntur, insignem vitæ mutatio-
nem præmittere.. Deindè pag: 73. *communiter dif-*
ferendam absolutionem, nisi imminente morte aut da-
tis omnino extrandariis penitentia signis. Hanc
doctrinam vidimus etiam antè improba-
tam

tam à S. Carolo, qui tantum certis casibus
absolutionem consuetudinario vult differ-
ri si nempe veniat tempore prohibito; si multis an-
nis perduraverit in peccatis; nullā adhibita diligen-
tiā in emendationem vitæ: si datam in præcedenti con-
fessione fidem violaverit præsertim sæpius, si in officio,
quod exercet, ita assueverit vitiis, ut non sit verosimile
quod fortio rem animum adhibebit, si illud non dimittat.
Tu etiam ei qui hætenus fidem non fre-
git, nec illis, quæ iam retuli, obnoxius est,
sed tantum simpliciter alicuius peccati con-
suetudinem contraxit, etiam differendam
censes, donec per tempus notabile præmi-
serit vitæ mutationem notabilem. Deindè
sic quæris pag: 89,

Trigesimò quarto: *credendumne penitenti con-*
suetudinario, se verè conversum asserenti, & si nulla
præverit vitæ mutatio, saltem si sincerus, & proinde
nolle decipere noscatur? Respondes: *asserunt nonnulli,*
credendum essetum ad minus, cum penitentis candor,
& sinceritas noscuntur: quid enim fides negetur illi
cum toto se corde dolere de præteritis, velle futuram ca-
uere, ad occasiones vitandas paratum, imò ad media à
confessario suggerenda adversus periculum relapsus
accipienda promptum se affirmet, & exhibeat? nihi-
lominus respondendum est... Hæc non facere satis.
Repugnant hæc omnino doctrinæ S. Caroli
hætenus allegatæ: sed quò magis repugnan-
tia appareat, alia capita doctrinæ eiusdem S.
subiicio: tum ad alia tua dogmata descen-
demus.

CAPUT VII.

Proponuntur, & expenduntur alia à S. Carolo data
Regulæ exempla, quæ confessario probabilem me-
rum faciunt, quod confitens non eximet
se à peccato, & conferuntur
cum doctrinâ Gumnari.

Tertium exemplum, quod postea per par-
ticulares casus explicat, sic ponit S. Car-
olus: deinde nec eos absolvat, qui cum peccatis mor-
talibus simul etiam eorum occasiones vitare planè non
proponunt. Sub occasionem peccati mortalis omne il-
lud cadit quod peccandi mortaliter causam administrat:
vò quod huiusmodi est, quod vel per se in peccatum in-
ducit vel eius occasione confitens usque ad peccandum
ad eò allicitur, vt certè confessarius metuere possit, quod
ex perverso, quem diu induit, habitu, in posterum non
magis abstinebit, quam prius, à peccato, si in iisdem
occasionibus versetur. Vides hic, ex quibus me-
tum, quod à peccato non se eximent, collig-
it S. Carolus: nempe si maneat in occasione,
quæ per se in peccatum inducit, vel ex eà ita
ad peccandum allicitur &c. Nec tamen ad-
huc omninò censet differendam absolutio-
nem ei, qui in occasione permanet: Sed oc-
casionem distinguit in duas species, vt patet
ex eiusdem allegatis verbis, quarum specie-
rum prima est, quæ per se in peccatum inducit: al-
tera, quæ confitens usque ad eò ad peccandum allici-
tur &c. De primâ sic ait: Prioris ordinis occasio-
nes, quæ scilicet suapte naturâ trahunt in consensum
peccati

peccati mortalis, sunt huiusmodi: artem proficere ta-
bellis chartaceis, vel aleis ludendi, domũ tenere in hunc
finem aliis paratam: aliquam, cum quâ sit peccatum,
vel apud se vel apud alium suo rogatu fovere, vel quo-
cumque modo in iisdẽ adibus habitare, persistere in assi-
duâ collocacone, aspectu quotidiano congressu, & simili-
bus turpium amorũ irritamentis. Itaque, si paritatem
iis, aut similibus impedimentis irretitum esse perspe-
xit, ipsaque occasio talis sit, quæ tum etiam reipsâ exi-
stat: veluti quod concubinam alit, vel quid huiusmodi:
confessarius eum absolvere non debet, nisi prius illam
ipsam occasionem prorsus abscindat.

Ergò iuxta S. Carolum, si occasionem abs-
cindat, absolvi potest; vocis enim: nisi, hæc
est vis, & significatio, vt contradicat præce-
denti orationi (vide fusissimam huius rei
probationem apud Barbosam dictione. 217)
præcessit autem negativa: absolvere non debet.

Eiusdem speciei occasiones sic proponit vi-
terius: in aliis verò, vt alea ludere communiter, in
venereis aspectibus diu esse, conversari periculose cum
fæminis, perdurare in tactibus impudicis, si eis nun-
tium remittere non polliceatur, vel spondeat, aliàs ta-
men cum de eodem fidem fecerit, vitam non emendave-
rit, absolutionem differat usque eò, dum emendationis
aliqua argumenta videbit.

Vides iterum, perdurantem in tactibus im-
pudicis cum fæminis, ad eòque consuetudina-
rium, absolvi posse, si eis nuntium remittere spon-
deat, nec datam antea confessario de dimissione fi-
dem fregerit.

Sed quid si confitens occasionem dimittit re facile, non possit absque periculo, vel scandalo? hâc de re sic prosequitur S. Carolus: *at verò cum vsu venire possit, ut ex omnibus, quæ solers ac circumspectus confessarius excogitaverit, nullum remediū ramen potuerit habere, cur penitens absque periculo, & scandalo magno debeat occasionem præscindere, utatur confessarius his viis. Primò: absolutionis beneficium eò vsque extrahat, donec emendationis indicia videat, maximè si absolutio citrà aliquod illius periculum vel infamiam procrastinari possit, eaque doloris signa perspiciat, eam animi dispositionem, promptitudinemque suscipiendi omnia, quæ pro eius emendatione necessaria Confessarius iudicabit: quo tempore remedia huiusmodi penitenti proponet, quæ magis opportuna, magisque necessaria apparebunt: verbi gratiâ præscribet ei, ne solus unquā cum solâ versetur, ut orationes augeat, corporis macerationē subeat aliquā, quodque præcipuum est, ut frequenter confiteatur, aliāq; similia, quæ si penitens recipiat in se, poterit absolvi.* Habes hic cōsuetudinariū, qui perduravit in tactibus impudicis cū fæminis; qui in priori cōfessione datam de occasione dimittendâ fidem fregit. Ab hoc tantū emendationis indicia postulat S. Carolus. Illa sunt, si paratū se præbeat suscipiendi ea remedia, quæ ibi exprimit. Si hæc penitēs in se recipiat (non dicit: peregerit) poterit absolvi. Ac ne quid ē, ut absolvat, requirit, quod remedia illa actu præscripserit confessarius & discusserit, quænam sint maximè opportuna, nisi si citrà infamiā, aut periculum differri absolutio possit.

Dicit

Dicit enim: *absolutionis beneficium extrahat donec emendationis indicia videat, maximè si absolutio citrà aliquod illius periculum vel infamiam procrastinari possit: ergo si citrà aliquod illorum procrastinari nequeat, absolvi non prohibet: tali enim loquendi formulâ vox, maximè, est expressiva casus, super quæ cadit dispositio, vel lex. Si dubitas, lege Cap. 13. & ibi glossas & Glossatores de foro competent. Hactenus S. Carolus de occasionibus primi generis, seu quæ per se ad peccatum inducunt.*

Sequuntur, quæ per se non inducunt, sed sunt de se actiones licitæ, ut: militare, agere magistratum, consiliarium, advocatum, procuratorem, mercaturam exercere & alia similia, in quibus sæpè peccatur. Ecce quid de his dicit S. Carolus. Alterius generis occasiones, quæ videlicet ex conditione peccantium sumuntur, ea facta sunt, quæ etiam si per se licent, tamen probabiliter timetur: ne is, qui confitetur, in eadem ipsa, quæ olim admisit peccata, relapsurus sit, si in eisdem operibus, in quibus antea versatus est, perseveret: tales ob mundi corruptelam plurimis esse solent: in castris esse, mercaturam sequi, magistratus obire, advocati, & procuratoris officia exercere, aliæque id genus: quæ dum quis tractat, sit sapē, ut vocibus blasphemis, furis, iniustitiâ, calumniis, odiis, fraudibus, periuriis, & aliis eiusdem farinae sceleribus, quibus Deus offenditur, tantam sibi eorum consuetudinem adsciverint, ut coniectari liceat, si in eisdem officiis mancant, cum rursus se eadem ille oblatura sint occasiones, quod sortitorem ani-

uum ad resistendum peccatis non opponem, quam hactenus fecerunt : quodque inde sequitur, in idem lutum ex integro prolabantur. Omnes qui sunt huiusmodi, secundum D: Augustinum, vel negotium ipsi periculosum deponant, vel saltem absque licentiâ vel obedientiâ pii ac probati sacerdotis non exerceant : qui quidem hominem eo modo constitutum absolvere non debet, si existimet ad eadem peccata rediturum, quamdiu in antiquâ occasione perseverat : Sed æquum est, ut vitæ emendatio, & quadam illius approbatio per temporis intervallum expectetur.

Vides hic, quod ne quidem istis consuetudinariis, imò inveteratis differenda sit absolutio, si officium, vel negotium, in cuius exercitio toties peccaverunt, dimittant.

Sunt aliæ occasiones, quæ quodammodo ad primum genus appropinquant, licet non ita per se ad peccatum trahant, qualiter traherent: tenere apud se concubinam, vel eam, cum quâ peccavit, aut perdurare in periculosa conversatione cum feminis. De istis sic loquitur S. Carolus : Multo magis confessarius circa ea officiorum, actionumque discrimina exinpenda allaborare debet, quæ nullam vel necessitatem Reip: vel utilitatem secum ferunt: quæ quamvis ex priori ordine rerum non sunt (illa enim per se ad peccatum mortale inducunt, ac propterea confessario à quovis homine quocumque in statu relinqui debent) nihilominus ad malè agendum insistent, ac facillimo negotio sepius ad diversa peccata trahunt: ut choræis interesse, agere cum blasphemis, versari cum scurris, malorum se sodalitatibus hominum ad-

iungere

iungere, tabernas frequentare, otio indulgere, similesque actiones, in quibus ut plurimum homines peccare mortaliter solent, qui quidem antè non debent absolui, nisi animo abalienato, penitus illa ipsa se deserturos esse polliceantur. Et quidem si probabiliter sibi confessarius persuadeat posse fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissioni factæ dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit eum intuitu promissionis absolvere.

Audis iterum, D: Gummare, si probabiliter sibi confessarius persuadeat posse fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissioni factæ dare, quod occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere & quidem talem, de quo ibidem agit S. Carolus ? Tu verò Pag: 89. seu Propositione 34. supra relatâ, consuetudinarium (non irretitum talibus, quæ paulò antè expressit S. Carolus) Cuius sinceritas noscitur, & candor, qui se promptum exhibet ad vitandas occasiones, imò ad media adversus relapsû accipiendâ. Nō vis posse absolui: requiris notabilè vitæ emendationē. Et tamē S. Carolo sufficit, quod occasionem deseruerint, aut polliceantur se deserturos: si tales sint, quorum promissioni confessarius sibi persuadet posse fidem adhiberi, quales indubiè sunt quorum fides, & candor noscitur, ac se paratos exhibent ad accipiendâ remedia adversus relapsum à Confessario suggerendâ.

Dele igitur, quidquid in Methodo tuâ ferè de consuetudinariis scripsisti: aut certè cum doctrinâ S. Caroli (quam te vel non integrè legisse,

legisse, vel opinione tuâ præoccupatum, ad eam non attendisse apertum est) concilia. Hoc à te expecto. Et quis non expectaret à Doctore Eximio? aut saltem, qui pro tali se gerit, & haberi vult?

CAPUT VIII.

Exhibentur aliæ Assertiones Gummari de consuetudinariis, doctrina S. Caroli contraria, miseris animabus tyrannica, publica quietis turbativa.

TRigesimò quintò : Pag: 82. illos, qui paulò post reincident, censet non fuisse antea sufficienter dispositos, quia non fuerunt sanitati restituti, sed similes febricitantibus. Et Pag. 98. ait:

Trigesimò sextò: quoddam peccata sūt, quæ suapte natura magis adhærere solent, ut sunt venerea quæ promde dum in consuetudinem abierunt, illos magis alligatos tenent, & intricatos. Cum Augustino postulamus, ut consuetudo peccandi cedat violentiæ penitendi. Si locum Augustini citasses, non autem decem Tomos, meliori egisses fide: sed quæ statim errorem tuum detexisset. Verba illa habet Augustinus Tractatu. 49. in Joannem, & dicit: *fremat Peccator & consuetudo peccandi cedat violentiæ penitendi.*

Agit de fine, quem debet confitens intendere, non qui debeat præmitti absolutioni. Id evidentissimè patet ex ipso Augustini textu, qui ibidem de consuetudinario, etiam inveterato, & per Lazarum quatrduanum in monumento fatentem repræsentato agens

gens, mandat talem, si confiteatur, absolui. *Ve confiteatur talis, Deus facit magnâ gratiâ vocando, consentem, discipuli, solvite.* Verba eius, & aliorum Patrum retuli plenius suprà.

Et S. Carolus, ut suprà vidimus, paucis tantum casibus mandat absolutionem differri inveterato peccatori. Nusquam requirit eam, quæ postulas, D: Gummiare. Insistis tamen, & dicit:

Trigesimò septimò : apologiæ Pag: 6. in fine : *adhibenda est dilatio, ut penitens eam durante, mediis à confessario tanquam à medico spirituali scriptis utatur, ac pravis suis inclinationibus medeat, ut congrua Pietatis exercitia parat, & fidei, spei, charitatis, detestationis ac propositi actus frequenter iteret.* Ista facere, obtentâ jam absolutionis, & sacramenti gratiâ, optimum: frequenter confiteri, & communicare, ut perfectionem illam paulatim peccator assequatur, suadet S. Franciscus Salesius in *Instructione pro Confessario*, imò octiduam confessionem & communionem suadet S. Carolus: sed ista, quæ postulas, omnia requirere, antequam absolva-tur, & interim miseram, & adhuc sub peccato jacentem animam privare gratiâ Sacramenti Pœnitentiæ, arcere consequenter à sacra cõmunionem, quæ teste Catechismo Romano parte 2. Cap: 4. n. 50. vsque ad 57; plurimum conducit, crudele est, & S. Carolo incognitum. Quinimò Concilio Provinciali sexto, titulo de disciplinâ militum, quo-

lum vitam maximè corruptam asserit, statuit: *ut singulis quindecim diebus communicent, ut ad bene vivendum se communicant.* Quid hoc est, nisi ut inclinationibus pravis medeantur, veterem consuetudinem exuant, novam induant? Nondum Gummario sufficiunt tot, & tanta, quæ hætenus ad absolutionem requisivit: alia postulat.

Trigesimò octavò: sic enim scribit Pag: 141. *Prorsus consuevit, ut quemadmodum ager inchoatâ jam curatione se longo tempore non invisi à medico non patitur: ita & spiritualis ager brevi post tempore (quod octo, aut plurimum, pauciorumve, pro confessarii iudicio, erit dierum) rursus confessario sese exhibeat, dicatque, quid præscripta medicamina profecerint, & nova, si visum fuerit, ab eo excipiat: hoc ad similitudinem curationis corporalis identidem faciendum, donec pro confessarii prudentiâ valetudini spirituali restitutus fuerit.* Nullibi ista præviè ad absolutionem requisivit S. Carolus, nec Romanus Catechismus. Sed requisiverat tecum P. Gabriellis in damnato libro Pag: 136. ubi scripserat: *absolvere non possumus, nisi instar bonorum medicorum præcaveamus relapsum per plenam vulnere curationem; quam sententiam cum hac additione corrigere coactus est: non quidem sic, ut sit obducta cicatrix, sed ut absit morale periculum proximi relapsus in consueta crimina.* Quod periculum, si dimittat concubinam, si promittat vitare consortium mulierum, cum quibus perduravit in tactibus impudicis, nec datam hæc

hac de re in priori confessione fidem fregerit: si dum occasionem huiusmodi dimittere absque periculo, & infamiâ non potest, recipiat ea consilia, quæ confessarius iudicat necessaria aduersus relapsum.

Ex pluribus eiusdem S. Caroli sententijs similibus accipe unam ex Instructionibus: *Abolvere eos non possunt, qui quamvis asserant peccatum se velle deserere, tamen una dicunt videri sibi non se commercium illius relicturos, nisi ea velint remedia apponere, sine quibus confessarius iudicat ad vomitum redituros.* Non dicit S. Carolus: *si remedia adhibuerint, aut apposuerint: si post aliquot tempus se rursus confessario exhibuerint, dixerintque, quid præscripta medicamina profecerint, si valetudini sint restituti.* Sed solum: *Si ea velint apponere remedia, sine quibus confessarius iudicat ad vomitum redituros.*

Ex quibus patet, quomodò S. Carolo repugnet alia assertio, quâ pag: 12. dicit: *Confessiones, & communionem, quæ durante consuetudine recidendi peractæ sunt, plerumque tamquam sacrilegia confiteri oportet.* Sed audiamus alia, quæ si iuxta novam Gummari doctrinam practicentur, multorum infamiam, scandala, turbas, & diffidia inter familias, homicidia, aliaque incommoda gravissima causabunt, sæpè contingit, quod eiusdem domus famulus, & ancilla, fidem mutuam de matrimonio inter se contrahendo sibi dederint: vel viduus, & vidua habentes utriusque sexus proles coniuncti sint: deindè unius coniugum filius, &

alterius filia etiam de consensu, & hortatu parentum sponsalia contraxerint: & indicto matrimonii die se mutuò interim cognoverint semel, aut sæpius, & adest grave periculum relapsus, quia sub eodem tecto habitant, nec sine gravi incommodo familiæ separari possint, aut separatio illa subitanea, & in talibus circumstantiis fieri non posset sine infamiâ & gravi suspitione incontinentiæ.

Hæc est causa gravissima, propter quam Episcopi omnes dispensant in bannis, ut citissime coniungi possint, approbata ab omnibus Concilii Tridentini Interpretibus, ut scilicet sponsus, & sponsa à peccati periculo liberentur. An obtentâ dispensatione, & confessione eodem die præmissâ contrahere possint? minime, inquit Gummarus pag: 115. sed

Trigesimò nonò: *Moneat Pastor serio confessionem tempestivè instituendam, & non in diem nuptiarum differendam, verum iusto sat tempore antè nuptiarum diem, animam confessione expient.*

Sed periculum est, ne si per plures dies matrimonium differatur, denuò labantur: respondet Gummarus dictâ pag: 115.

Quadragesimò: *Haud inficias irem, si verè conversi & gratiâ per absolutionem acceptâ tam citò solerent relabi, cuius tamen, si periculum quoddam suboluerit pastori, itâ succurri potest: confessione tribus, quatuorve antè diebus factâ, absolutionem non impendat illico, sed in tempus nuptiis vicinum magis, imò ad ipsum nuptiarum diem, si videtur, differri potest.* Quid si spon-

forum

forum alter, non quidem cum sponso, sed vel cum personâ aliâ, vel solus, dum de futurâ coniugii copulâ cogitat, peccaverit? hunc enim casum etiam tractat Gummarus pag: 113. usque ad 116. quid ad hoc respondet?

Quadragesimò primò: Pastor, inquit, prius merito consuleretur, quid auditâ confessione de commodo nuptiis die censeret. Sed quid si dies antè indicatus fuerit? & interim alteruter lapsus sit? quid si sponsus, & sponsa, qui se cognoverunt, debeant sæpè colloqui simul de disponendo statu familiæ, negotiationis, & habitationis, ad quam matrimonio contracto se retrahent, & interim absint parentes, aut fortè solus pater: sed secreta sua nolint coram matre pandere: ideòque adsit continuum periculum, & gravissimum peccati, quod evitarent, si coniungerentur? Respondet. pag: 116.

Quadragesimò secundò: *Quasi verò, absente peccati futuri periculo penitens in portu navigaret, neutiquam sanè. At verum odium, & peccatorum detestatio æque necessaria sunt, & præter hæc, vera ad Deum conversio: illa verò cum repente acquiri non soleant, nec illis quoque, nisi notabilem vitæ mutationem præmiserint, à Deo infundi credendum erit.*

Sed quis tibi, D. Gummare, id revelavit? quod si diem contractum præcedentem impenderint in discutiendâ conscientiâ, uterque statuerit numquam amplius vel secum, vel cum aliâ personâ peccare, sed omnia Dei mandata servare? vel si tantum semel futu-

torum coniugum altera, secum, vel cum sponso peccaverit? differendumne erit matrimonium? iuxta Methodum tuam debet differri, quia pag: 101. 102. fateris argumenta tua locum habere etiam in eo, qui tantum semel peccavit, saltem peccato graviori externo, quale indubiè est una pollutio.

Quid si indicto, & præfixo iam matrimonii die amici invitati sint, convivium paratum, & interim pridie alteruter sponso carnis infirmitate peccaverit, forsan puella? instet verò sponsus pro contractu matrimonii perficiendo postridie, vel ad præsidia, vel legationis, vel regie commissionis causâ discessurus? quid si ex vno concubitu puella sit gravida & interim ille, ac etiam puella sufficienter pœnituerint? sed tamen sponsus pridie, dum de futuro actu coniugali cogitat, peccaverit mortaliter, & interim, ut dixi, aliò ipsum avocant negotia? an dimittendi amici? an exponenda infamiae puella gravida, cuius venter intumescet sponso absente, forsan non redituro? quid si fratres puellæ putent eam à sponso desertam voluntariè (neque enim pastor sine fractione sigilli confessionis revelare potest causam, obquam eos nolit coniungere) ac indè periculum sit homicidii, forsan Duelli? Respondet Gummarus.

Quadragesimò tertiò: *Quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur, iuxta hypotheses præmissas, tertiam potissimum, & quartâ agendâ iudico.*

Hypo-

Hypotheses tuas, Eximie Domine, statim videbimus: uti etiam excutiemus alteram tuâ assertionem, quâ tyrannidem tuam, & tyrannos discipulos tuos excusas, dum eadem pag: 117. dicis

Quadragesimò quartò: Nemo quoque, nisi imprudens, quæ hinc orientur incommoda, imputare poterit Pastori, in hunc modum causam & Dei, & suorum penitentium ritè agentii.

Ergò hæcenus iuxta Doctrinam tuam Causam Dei, & suorum penitentium non egit Ecclesia, vel Episcopi, qui ob causam habitæ paulò antè inter sponsos copulæ, Dispensant in bannis proximè antè diem cinerum, ut possent contrahere antè quadragesimam, ne fortè pendente quadragesimâ intumescat uterus, & exponatur infamiae puella. Causam etiam & Dei, & suorum penitentium non ritè egit S. Carolus, qui tot consuetudinarios, de quibus dixi supra, permittit absolvi, *Modo polliceantur, se officium præstituros deinceps, vel vitaturos occasionem, vel officium, in cuius exercitio pluribus annis peccaverunt, deserturos.* Non egit etiam causam & Dei, & suorum penitentium dum eos, qui datam in priorî confessione fidem, de deferendo consortio fæminarum, cum quibus perdurarunt in tactibus impudicis, absolvi permittit statim, *Si citrà periculum, aut infamiâ absolutio procrastinari non possit: Permittit, inquam, si promptos se exhibeant ad excipiendâ consilia, quæ confessarius iudicabit necessaria aduersus relapsum: Non egit etiam causam & Dei,*

& fidelium Paulus, qui *Prima ad Corinthios* 7. v. 9. Scripsit: *Si se non continent, nubant; melius est nubere, quam uri*: Non vis autem vt puella, quæ se continere non valet, nubat: non vis vt nubat sponso iam ad exteras partes discessuro, & fortè post multos menses non redituro, nisi ille præmiserit notabilem vitæ mutationem: aut fortè vis, quod eum innupta sequatur, expectatura interim, quousque dictam vitæ mutationem præmiserit: aut certè, si non sequatur, expectare debeat reditum, incerta, an interim non mutabit voluntatem, & clāmatura cum illā:

Cur mhi discedens toties hac verba dedisti:

Phylli, fac expectes Demophoonta tuum?

Scilicet expectem, qui non rediturus abissi,

Expectem verbis vela negata tuis.

Et interim iam gravida non invenit, cui nubat; nihil etiam illa te movent; vis procedi iuxta Hypotheses tuas: illas videamus.

CAPUT IX.

Proponuntur Hypotheses Gummarī, & qualiter eas explicet.

Quadragesimò quintò: *Tertia hypothesis: numquam licet uti materiā dubiā, dum certa haberi potest. Confessarius igitur iusto relicto dubio, an dolor penitentis, & propositum sufficiant, nequit eum sic absolvere, si debita dispositionis certitudinem procurare potest*

potest Methodi pag: 2.

Quadragesimò sextò: *Hypothesis quarta: non licet administrare Sacramentum, dum materia est verè dubia, quamquam alia haberi nequeat, nisi tam irreverentiæ periculum, quam alia inde secutura incommoda, iusta excuset necessitas. Vnde illum de cuius signo cetero dolore vel proposito merito dubitatur, absolvere circa necessitatem nequaquam licet: sicut nullā urgente necessitate, liquore, de quo, an sit aqua, ambigitur, baptizare inhibetur. Secus dicendum dum iusta necessitas (qualis dubio procul est extrema) aliud cogit, quia: v. g. alioquin absque baptismo quisquam discessurus foret.*

Quid per iustam necessitatem distinctam ab extremā intelligas, explicas in appendice secundā ad tractatum tertium, nempe periculum mortis in penitente, sed nondum proximè instantis; pergis pag 3.

Quadragesimò septimò: *Quæ contra hanc hypothesis statui possent obiectiones, sub finem tractatus secundi, & tertii refelluntur, & non parum elucidatur hac hypothesis.*

Sub finem tractatus tertii nullas invenio obiectiones contra hypothesen, quæ refellantur, sed solum dubia quinque circa examen consentientium; item tres appendices ad hypothesen. In primā asseris hypothesin tuam tertiam ad eam esse certam, ut à nullo Theologo negetur. Ego autem dico ad eam esse falsam in sensu, quo eam applicas, ut nullum, qui antè has novitates scripserit, sis inventurus, qui in sensu

sensu tuo illam admiserit. Sensum tuum paulò post ex te ipso dabimus.

In appendice secundâ explicas (vt dixi) quid intelligas nomine *Iusta necessitas*. In appendice tertiâ quæris, an moribundus, qui nulla signa debet, absolvi possit. Ad finem tractatus primi invenio obiectiones novem, quibus quam miserè responderis, iam magnâ ex parte visum est, & hic breviter videbimus percurrendo singulas; & examinando aliquot, quæ suprà non sunt tactæ; obiectio prima quam habes pag: 125., est hæc:

Fieri potest vt consuetudinarii tempore dilata absolutionis moriantur. Responsiones tuæ ad hanc suprà sunt refutatae. Obiectio secunda est: Multi viri docti, & probi aliâ praxi usi sunt, & hodie utuntur. Respondes: Non quid fiat, est quid factum oporteat, inquiri, & teste Bellarmino, sequenda est pars tutior, nec respiciendum, quid multi hoc tempore dicant. Quasi verò tuæ novitates niterentur certis principiis, & non etiam improbabilissimis.

Obiectio tertia est: *Consuetudinarii dimissi non redibunt, sed ibunt aliò ubi absolventur.* hæc obiectio æquè premit in pœnitente qui semel tantum peccavit, & cui vis differre absolutionem donec egerit omnia, quæ requisivisti. Respondes verò: *Hanc obiectionem esse meticulosam: & ità Romano Catechismo contradicis, vt suprà ostensum.*

Obiectio quarta est hæc: *Consuetudinarii iuxta hanc Doctrinam vix unquam poterunt confiteri,*

cum

cum antè confessionem vix unquam erunt dispositi sicuti requirimus. Ad hanc obiectionem respondes pag: 128

Quadragesimò octavò: Qui confessionem, & absolutionem (at discernit aliud enim à confessione est absolutio) facile hanc obiectionem explicabit: consuetudinarii quicumq;, simulatque seriam confessionem meditantur, prudenti confessario statim, & candidè confiteantur, hoc est confessario, quem ex multis prudentiorem deligent, sinum conscientia suâ sincerè aperiant, non ut illicò absolutionem referant, sed ut vulnere suo utroque detecto, discant à confessario, quemodò medelam adhibeant, quâ peccatis iam apertis conversionem suam inchoent, & quo pacto se absolutione dignos reddant.

Ergò confiteris, quod vix ullus consuetudinarius poterit absolvi, imò numquam extrâ casum periculi mortis, nisi exuerint consuetudinem, præmiserint notabilem vitæ mutationem, fuerint valetudini spiritali restituti, ut patuit ex tuis dogmatibus suprà relatis. Hoc autem contradicit S. Carolo, uti suprà vidimus.

Obiectio quinta est hæc: *Molestum est nimis Doctrinam hætenus traditam ad praxim deducere. Molestiæ speciem vidimus cap: præcedenti in causâ sponforum: addo nunc: quid si quis in Angliam navigaturus sit vbi non copia confessarii? quid si iter factururus, & forsan latrones in viâ reperturus? ob hanc causam S. Carolus statuit Concilio quarto, vt talis antè discessum confiteatur, & communicet. Quid si*

H

fi

si discedendi necessitas pridie tantum super-
venerit, vel à biduo, nec sat tempus ea, quæ
requiris, præmittendi? nonne verè molestum
est methodum tuam ad praxim deducere? *respondes*

Quadragesimò nonò: *Si quid forsan molestia
occurrit, principio esse videbitur: ast hæc in mag-
nam post abibit commoditatem, siquidem hæc praxis in-
ductura est veram conversionem, & frequentem pro-
vidè impediura relapsum.* Atque ita nec times
mortis periculum, non times, ne non redeant,
ne transeant ad partes hæreticorum, etsi (proh
dolor!) iam nimis multi sine absolutione mor-
tui sint, iurarint alii, quod non amplius con-
fiterentur, quod fierent hæretici..

Obiectio sexta hæc est: *Non postulatur ista mu-
tatio morum post consuetudinem ad venialia, ergo neque
post consuetudinem ad mortalia.* Respondes pag: *143.*

Quinquagesimò: *malitia mortalium utpotè
longè immanior maius postulat odium, & detestati-
onem, tum etiam maiorem recidivæ cautionem, &
quod ex his consequitur, propositum firmitus: quare cor-
ruit, ut minimum, illatio argumenti, quod opponitur.*

Nemo negat requiri maiorem detestatio-
nem: sed quid inde? an præmittenda sint
omnia illa, quæ requiris, & quæ non requi-
rit S. Carolus?

Obiectio septima hæc est: *Christus Dominus
Sic. Petro dicit, fratri dmittendum usque ad Septuage-
ses septies.* Respondes: *venia, & absolutioni semper
relinquitur*

relinquitur locus, modò constet, quod ritè sit dispositus..
Promiseras pag: 3. quod refellendo obiecti-
ones non parum elucidaretur quarta hypothe-
sis tua: hætenus nihil video elucidationis.
Transeamus ad octavam, quæ sic habet:

*Apostoli tot millia hominum olim converterunt, quos
& repenè baptizarent.* Respondes: *aliud postea
visum Ecclesiæ: quorsum enim illius, si tam sub:ed passim
consuetudinariorum converti credidisset, institutum, quo
postmodum tam diuturnam, totque annorum peniten-
tiam peccatoribus iniunxit?*

Contradicis Catechismo Romano, sanctis
patribus, & canonibus antea allegatis: ex qui-
bus constat planè esse falsum, quod absolutio
Sacramentalis, de quâ agimus, fuerit dilata,
quousque tot annorum impleta esset peni-
tentia. Obiectio ultima: *Si vera sunt, quæ hæte-
nus traduntur, confessarius non poterit omnes die præ-
sertim indulgentiarum ad Sacramentum penitentia
accedentes absolovere.* Quis docuit omnes esse ab-
soluendos, ut hanc obiectionem fingeres? sed ais

Quinquagesimò primò: *Nescio, quam cæcus
quosdam affectus impulerit, ut quosvis tali indulgenti-
arum die absolovere ausi fuerint, eo quidem usque, ut
non ita pridem penitentium confessiones dimidiarent,
& semiconfesos (reclamante nequidquam penitentium
conscientia) absoluerent.* Proba hanc calumniam,
vel revoca.

Hætenus nihil in obiectionibus, & respon-
sionibus vidimus, quo hypothesim tuam
H 2 quartam

quartam elucidares. Sed lucem dabunt obiectiones, & earum resolutiones, quas adhibes in secundo Tractatu pag: 157. usque ad pag: 213. ex quibus patebit te, vel nihil dicere, vel peius, quam antea, impegisse in doctrinam Catechismi Romani, S. Caroli, & correctionem libri P. Gabrielis.

C A P U T X.

Examinantur obiectiones factæ, & resolutiones datæ in secundo Tractatu.

Obiectio prima est: *dimisso sine absolutione penitente revelatur confessio, si dimissus non auserit communicare*; respondes primò pag: 188.

Quinquagesimò secundò: *Posses quidem illa ab absoluto: ne repulsio forsan regi, tam publicè, quam privatim suadendo, ne optimi quidem ipso confessio die communicent.* Medela insignis: vxor, maritus, & familia, frater, & soror, domicella, & ancilla vadunt simul, ut lucrentur indulgentias: vni illorum, quem putas optimum, suadebis, ne communicet? quid alii suspicabuntur? sicne, ut unum tegas, expones multos periculo gravissimæ suspicionis, quæ nata est averfiones, & dissensiones generare in familiâ? quid si sponsus & sponsa optimè dispositi communi pacto, certo indulgentiarum die, vel alio solemni communicare statuerint, quò maiori cum fructu matrimonii Sacramentum suscipiant? suadebisne sponsæ, quam putas omnium

omnium optimam, & quæ ex causâ mutui matrimonii fidem tibi detegere non vult, ne communicet? quid suspicabitur sponsus? innumera alia incommoda possunt contingere, sed respondes secundò:

Quinquagesimò tertio: *solutionis quoque loco ad obiectionem responsum fuisset non male, quod Catechismus Romanus, cum de satisfactione agit, penitentia publica meminit, quod etiam in occultis criminibus, quæ graviora essent, interdum fieri solitum erat. Quid solitum erat fieri? an ut optimo cuique suaderetur, ne communicaret, ut vnius repulsio tegetetur? an verò solitum erat fieri, ne absoluerentur penitente penitentia? hoc est enim, quod dixisti sæpius in Methodo pag: 84. & 149. in præfatione apologetica, & in apologia pag: 9. & sequentibus; visne ut optimi quique non absoluantur? hoc enim postulat argumentum tuum? O miser dialectice, si hoc non vis, & argumentum tuum tamen eò pertinet: vis, ut non communicent, & hoc argumento publicè penitentium pro occultis criminibus? sed æquè peccas. Publici penitentes noti erant, vir radebatur, mulier mutabat habitum: solū poterant certis diebus anni percipere eucharistiam: vis ergò in numerum eorum, qui pro occultis quidem, sed gravissimis sceleribus arcebantur ab eucharistiâ, redigere alicuius peccati minoris, ac purè interni reum.*

In obiectione secundâ nihil dicis, nisi quod aliquando possit confessarius agere cum penitente

nitente de rebus in confessione auditis. Hoc quoad publicos peccatores, & publicam pœnitentiam agentes norunt omnes antiquitatis periti, at agas tu cum occulti criminis pœnitentibus tuis. Discurre quamdiu vis de rebus in confessione auditis, revoca sæpè in memoriam actus, & cogitationes turpes, sed vide ne caput tuum in torrentem omnium Theologorum impingas. Interim, quid hoc ad elucidationem hypothesis tertiæ vel quartæ?

Sequitur obiectio tertia, de qua pag: 190. ità scribis: *Obiectio tertia contra hypothesis quartam potissimum: penitens pendente dubio de dispositione habet ius ad absolutionem.* Respondes: *nulla premente iusta necessitate nihilo plus iuris habet dubiè dispositus penitens, ut absolvatur, quam catechecumenus, ut citrà necessitatem baptizetur liquore, de quo ambigitur, an sit aqua.* Facile transiret hæc responsio, nisi constaret, quænam requiras ex parte pœnitentis, ut dubium illud tibi tollatur. Vidimus illa supra. Et paulò infra patebit, te talem de dispositione ipsius requirere certitudinem, qualem rex requirere de fidelitate eius, quem vult præficere castro. Hoc verò nullus hætenus Theologus docuit: nec istam requirit S. Carolus, aut S. Patres, vel Romanus Catechismus: pergis tamen, & audacter affirmas:

Quinquagesimò quarto: *Ipsa ratio, qua astringit inter duo mala fluctuantem, quod illorum minus est eligere, ac proinde favere reo, ipsissima cogit, ut* *stante*

stante dubio differat absolutionem confessarius; etenim magis favere penitenti non potuerit, quam differendo absolutionem: Hoc probas exemplo medici, qui omisso medicamine securo non præscribit periculosum: quod etsi posset quodam eventu prodesse, natum tamen est valdè multos in circumstantiis similibus interimere.

Peccas iterum in logicam, Eximie Domine, & vitium committis, quod vocant petitionem principii: probare te oportet, quod Doctrina S. Caroli, & Romani Catechismi, quæ praxim tuæ Methodo contrariam tradunt in tam multis (quæ vidimus, & iterum videmus) valdè multos nata sit interimere.

Obiectionem quartam sic formas: *Iudex in foro externo debet secundum allegata, & probata iudicare, ergò confessarius debet penitentem absolvere, dum dicit se esse dispositum; sic verò responsionem inchoas:*

Quinquagesimò quinto: *hic obiectionis scopus est, ut ostendatur confessarii munus esse, penitenti absolutionem impendere, quando se ritè dispositum dicit, quod penitens uti seipsum accusat, ità & in sua causâ testimonium dicat; nec obstat quod confessarius norit penitentem esse imparatum: scientiâ quippè illa, inveniunt, habenda est tamquam privata, quâ, in ferendâ sententiâ, uti interdicitur.*

Rursus calumniaris, eximie Domine; qui sunt qui dicunt, confitentem, quem confessarius privatâ scientiâ scit imparatum, esse absolvendum? impendis tamen quatuor paginas, ut probes, quod

quod confessarius absolvere talem non possit. Non erant tibi meliores studii horæ? aut crederet lector fuisse in sequentibus?

Obiectio quinta est: Si non liceat extra necessitatem absolvere penitentem, de cuius dispositione dubitatur, numquam licebit eum absolvere, quia semper manebit tale dubium, cum dispositio sit in animo penitentis.

Respondes: suffragabor facile hinc confici, quod adipisci nequeamus certitudinem omnimodam, imò nec eam, quam physicam vocant, cuiusmodi parari potest de materia baptismi, Eucharistiæ, aut aliâ sensibili. Et sic destruis comparisonem, quam paulò antè dedisti ad obiectionem tertiam.

Quinquagesimò sextò: sed, inquis, quam optimè componitur certitudo moralis, qualem citrà dubium postulabit rex de fidelitate gubernatoris, priusquam illum admovebit moderationi arcis, vel civitatis, à quâ pendet regni salus. Siquidem cupiet esse moraliter certus quod illi non sit animus regnum prodendi, præsertim, si nil aliud urgeat. Neque premat necessitas illum præ ceteris ad id muneris evehendi: quamquam igitur ille ipsius animus seu voluntas intus lateat, certitudo equidem moralis haberi potest. Etenim sicut interna alterius animi dispositio alteri certò cognita secundum se esse nequit, ita signa externa patere possunt, & percipi, quæ eam dispositionem morali testentur certitudine.

Prosequeris per similitudines: verba sæpè fiunt: deinde plura ad huc exigimus, dum personæ status maiorem præcautionem requirit, & tertio maximà admittendum sollicitudine, dum his omnibus accedit,

quod

quod persona, de cuius fidelitate agitur, ob antè acta singulariter inconstantia, & infidelitatis suspecta est.

Quid adhuc exigas, docebit probatio, quæ sequitur. Nullo negotio hæc tria probaverimus: primum quidem, magnam pecuniæ summam, præsertim si non sit numerata, nemo citrà necessitatem concedet peregrino cuiquam, & ignoto, et si nihil illius se furari velle asseveret. Alterum non minus clarum: summam licitam minùs committet persona peregrina, & ignota, si illam pecuniâ egere novit: tertium denique sic monstratur: quam maximè quis alienus erit, ut homini peregrino, ignoto, & indigo pecuniæ custodiam demandet, si præter hæc omnia noverit quoque frequentia eius furtiva.

Hic tandem est illa elucidatio, quam promiseras: aut potiùs abolitio Sacramenti penitentiae, quod tollere decreverat conventiculum Gallicanum anni 1626. cuius præcipuus erat famosus ille, Abbas Sancyranus, & in quo conclusum fuit, cautiùs agendum esse quam hæretici hætenùs egissent, ideòque non negandum apertè illud: sed reddendam eius susceptionem adeò difficilem, ut paulatim exolum Sacramentum fieret, & evanesceret. Persuadendo etiam, ne Religiosis, ut sacrilegè absolventibus, confiterentur.

Vide modò, an eorum intentionem non exequaris, vel Sacramenti usum abolcas. Vis certitudinem de conversione, seu dispositione talem, qualem rex exigere de fidelitate eius, quem vult arti præficere; visne ergò

ergò non ab ipso sed ab aliis inquiri de vitâ ; & moribus confitentis , priusquam absolva-
tur ? visne à familiâ , vel familiaribus eius
personis discere , an consuetudinem alicuius
peccati exuerit , novamque induerit ? an
consuetudo peccandi. cesserit violentiæ pæ-
nitendi ? an per virtutes theologicas ad iusti-
ficationem necessarias fuerit conversus ? hæc
enim omnia , & alia plura requiris antea.
Iam verò requiris istorum probationem per
externa signa , quæ moralem testentur cer-
titudinem.

Quod si pænitens dicat se suggesta aduersus
relapsum consilia exequi , se à tanto tempore
à tactibus impudicis cum fæminis abstinuisse :
differeſne absolutionem , donec per signa
externa id tibi constet morali certitudine ?
cur enim magis credes pænitenti se ita
fecisse asserenti , quam dicenti , se de offensa
Dei dolere , paratum servare mandata , ex-
cui consilia à confessario suggerenda ?

Rursus : undè scies , an actus illi processerint
ex animo charitatis , aliarumque virtutum
Theologicarum , nisi ex nudâ assertionem
confitentis , & animi sui motus per verba a-
perientis ? quis novit , quid sit in animo ,
nisi ipse confitens , dicente Paulo 1. ad Cor:
cap: 2. v. 11. *Quis hominum scit, quæ sunt hominis,
nisi spiritus hominis , qui in ipso est ?*

Verba, inquis, sæpè fallunt. Planè sæpè fallunt
alterum , qui videre nequit loquentis interi-

ora;

ora ; indè fraudes , & mendacia. Sed falluntne
illum qui profert , & qui quod loquitur , in-
telligit ? credisne illum , qui discussâ consci-
entiâ peccata confitetur , ut veniam impetret
à Deo , interiora conscientiae vidente , velle
fallere confessarium : & cum rubore , naturæ
repugnanti , violentiam inferre , ut miseri-
cordiam consequatur , vt maiorem Dei iram
provocet aduersum se ? vide , eximie Domine
ne sis de eorum numero , de quibus Paulus ad
Rom: 1. *evanuerunt in cogitationibus suis, & dicen-
tes se sapientes stulti facti sunt.*

Nonne stultum à confitente exigere talem
de conversione certitudinem , qualem de fide-
litate exigeret ille qui magnam pecunia summam , præ-
sertim si non sit numerata , citrà necessitatem crede-
ret peregrino cuiuspiam , & ignoto , etsi nihil illius se fu-
rari velle asseveret. An ignoto , qui unum tantum
peccatum commisit (de illo enim agis primo
membro) aut etiam confitenti plura , & as-
serenti se nolle amplius peccare , non credes
absolutionis beneficium , quia tali non cre-
deres pecuniam non numeratam ?

Evanescis in cogitationibus tuis , eximie Do-
mine , etiam in membro secundo , in quo ais :

Quinquagesimò septimò : *Summam dictam
minus committer persona peregrina , & ignota , si illam
pecuniâ egere novit.* Non absolues ergò illum ,
quem novisti egere Dei gratiâ , quam sibi
per absolutionem impertiri humiliter rogat ?
iterum dico , evanescis : etiam in tertio mem-

bro, in quo tandem agis de eo, qui sæpius peccavit; & dicis:

Quinquagesimò octavò: *quam maximè quis alienus erit, ut hominiperegrino, ignoto, & indigo pecunia custodiam demandet, si præter hæc omnia noverit quoque eius futra frequentia: non absolues ergò eum qui sæpius peccavit?* Divus Thomas forum internum ab externo distinguens, ait: *In foro externo creditur reo loquenti contrà se, in interno creditur penitenti pro se, & contrà se.* Opus: 22. cap: 3. 4. in 4. dist: 17. 4. 3. art: 3. & 4. quæst: 5. ad secundum & quartum, quodlibeto 1. quæst: 6. art: 3. vide ergò quomodò cum D. Thoma conveniat Doctrina tuæ Methodi, in quâ pag: 89. quæris: *credendumne penitenti consuetudinario, se verè conversum esse asserenti, etsi nulla præiuerit vita mutatio, saltem si sincerus, & proinde nolle decipere, noscatur?* Respondes verò

Quinquagesimò nonò: *asserunt nonnulli credendum esse tum ad minus, cum penitentis candor, & sinceritas noscuntur: quid enim fides negetur illi, cum toto se corde dolere de præteritis, velle futura cavere, ad occasiones vitandas paratum, imò ad media à confessario suggerenda aduersus periculum relapsus accipienda promptum se assermet, & exhibeat?* nihilominus respondendum est, *universa hæc non facere satis.* Non ità S. Carolus, qui tot, & tam multorum peccatorum reos absolui permittit, si promittant se officium facturos, deserturos occasionem, secuturos consilia confessarii. Nec Catechismus Romanus in quo n. 82. de multo

multorum peccatorum reis, & rarò confitentibus dicitur: *si affirmaverint se in discutiendâ conscientia omne studium & diligentiam contulisse, & confessarius indicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolore omnino defuisse, absolvi poterit.*

Sexagesimò. Tandem responsionem ad quintam obiectionem, & allegatâ mutui similitudine, ità concludis pag: 200: *quod igitur propria in causâ deceptionis periculum facile apprehendit confessarius, hoc & in Dei, & salutis proximi negotio eâ, quâ oportet, proportionem serratâ non minus percipiat, quemque se præstat in caducis, eum se exhibere debet in æternis; quare eam, ut minimum, quam in propria causâ expeteret certitudinem, hic quoq; comparare satagat.* Eximie Domine, dum confiteris, tantane tu certitudinis, de dispositione tuâ, & cæteris quæ requiris, exhibes signa, qualia ab antè dicto depositario postulasti? nullum ergò nisi in casu extremæ necessitatis absolues; quia extrâ istum casum apud ignotum pecuniam non numeratam non depones.

CAPUT XI.

Examinantur reliquæ obiectiones, & solutiones, quibus suas hypothèses elucidat Gummarus.

Obiectio sexta: *confectaneum hinc videtur, quod ille, qui vel semel peccavit mortaliter, peccato saltem externo, & graviore, non poterit absolvi prima*

primâ vice, quâ confessarium absolendus accedit. Hanc obiectionem roborabit hypothesis quarta. Deindò sic pergis: quò tamen magis premit obiectio, cogitemus loca S. Scripturæ, quibus Tract. I. docemur conversionem tantâ non acquiri celeritate, ut vulgò creditur. hæc sanè si rectè calculum ponimus, non solum agunt de consuetudinariorum conversione, neque testimonia sub titulo primi argumenti contrâ subitanæ consuetudinariorum conversionem allegata innuunt.

Sexagesimò primò sic respondes: Responsi loco sit, quod penitens priusquam confessarium petiturus absolutionem primùm accedat, potest suâ sponte egisse ea omnia, quæ confessarius absolutionem dilaturus præmittenda absolutioni iudicaret, ac proindè eo eventu absolutio huic penitenti ne primâ quidem vice differenda fuerit. Nullum ergò qui vel semel tantùm peccavit peccato graviori, quale esset indubiè una pollutio, unum verbum blasphemum, absolves, nisi omnia præviè præstiterit, quæ requiris. Iterùm dico, nec ita S. Carolus, qui unius peccati gravioris, & externi reo nullibi absolutionem differri iubet, nisi in casibus permanentis iniustitiæ.

Accipe illos, primò ex Instructionibus: eas præterea, qui contractus nostris Conciliis provincialibus nominatim prohibitos, vel per se alias illicitos exercent; non absoluat, nisi prius rescendantur, satisfactioque pro iis præstetur. Contractus illi, quos nominatim prohibuit, referuntur Concilio primo titulo de usuris, eorumque prohibitionem in posterioribus Conciliis renovavit. Secundo

cundò in eisdem Instructionibus ait: Sed ne quidem iubilæi alicuius tempore, qui ea, quæ ex edicto publico, monitoriove Papali, vel archiepiscopali notificare tenebantur, subtraherent, ullo modo absolvantur, nisi denuntiationem rite prius fecerint, ac omnibus, ad quæ ob damnum inde secutum obligati sunt, satisfecerint. Eiusmodi monitorii usum hætenus nullum audiui: ignoro, an sit in Belgio.

Duos alios casus invenio in Concilio primo titulo quæ pertinent ad Sacramenti penitentiæ administrationem. Caveant, inquit, confessores, ne ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, vel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persolvendi illisque, ut id facerent, superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerint. Ecce nihil hic requirit, etiam ab iis, qui in priori confessione moniti sunt, quam ut aliena restituant, vel pia legata persolvant. Alter casus, de quo sic scribit ibidem: & quid interdum in falsi testis manu est; ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione, aut vitâ spoliarentur, idcirco neminem absolvant, qui falsum testimonium in iudicio cum alterius detrimento dixerit, nisi prius damno & violata illius existimationi satisfecerit.

Habes hic reum gravissimi, & exterioris peccati mortalis, qui ut absolvatur, non aliud requirit S. Carolus, quam ut damnum illatum resarciatur: & consequenter damnat quidquid de eo, qui tantùm semel peccavit peccato graviori externo, scripsisti pag. 200. 201. 202. 203.

Obiectio

Obiectio septima, quam formas pag: 204. est: non potest assignari regula generalis pro acquirendâ tali certitudine, ergo malè talis certitudo requiritur. Audiamus lepidam responfionem pag: 105. non est, quod à Theologo huiusmodi regula tam generales in similibus extorqueantur, cum Theologi munus sit potius alios docere, quod in huiusmodi frequentissimè oratio opus sit. Cur ergo non præviè satis orasti, ut tandem nobis darès regulam, quam hucusque pro elucidatione tuarum hypotheson expectavimus? Sed fortassè postquam hanc pagellam scripsisses, orasti: nam pag. 206. scribis.

Sexagesimò secundò: Nullane ergo sunt, quæ huic certitudini comparandæ conducant? sunt indubie, quibus ea quoque accenseas, quæ in responsione ad postremam obiectionem. Videamus illa. Obiectio postrema, seu decima hæc est. Cuique, aiunt, in suâ arte credendum: sed doctrina hæc confessariis longæ horum experienciâ, & usu edoctis plus cæteris displicet, suspecta igitur est hæc doctrina.

Respondes: dicam quod res est: si quid huic doctrinæ opponetur, id potissimum fore exspecto ab iis, quibus iam pridem in consuetudinem abiit, quoscumque servitû absolutionis beneficio indiscriminatim donare, modò placeat vel semel proloqui: doleo de peccatis meis, vel ad interrogationem: dolesne de peccatis? proferre istam voculam: doleo.

Quo factum est, ut inter illos (blandos dicam, an immites confessarios?) nonnullos comperias, qui cum plus triginta annos à confessionibus fuerint, numquam, ne scelestissimo absolutionem distulerint, nedum negant.

rint. Calumniaris D: Gummare: calumniæ pæna est infamia; ab hac te purga.

An ergo tandem nullam nobis, vel discipulis tuis dabis regulam pro obtinendâ certitudine, quam requiris hypothesi tertiâ, & quartâ, ut tandem sciant, quandonam absolute pœnitentem possint? hanc enim expectabam, dum legi tuam obiectionem septimam. Prohibetne tandem? prohibet omnino: ecce pag: 206.

Sexagesimò tertio: expendantur signa pœnitentiæ, considerenturque, num talia sint, quæ sufficientia duceres in tuâ ipsius causâ, si foret non vulgaris momenti. Talia nempe, (sic enim dixisti) qualia rex exigeret de fidelitate eius, quem vellet archipresbiter, aut quam, deponens pecuniam non numeratam exigeret à depositario ignoto, & pecunia indigebat. Ergo discipuli tui antequam absoluant pœnitentem suum, adeant Regem, & requirant, qualem exigeret de presbiteri fidelitate certitudinem: numquam etiam absoluant, nisi in casu extremæ necessitatis, quia extrâ illum casum numquam deponerent apud ignotum, & indignum magnam pecunie non numeratæ summam.

Restant obiectiones octava, & nona, earumque solutiones perpendendæ. Obiectio octava sic habet: absolutio tum saltem differri non poterit, quando pœnitens aliàs intrâ tempus ab ecclesiâ præscriptum communionem paschalem sumere nequibit.

Sexagesimò quarto: Respondes: non parum aduersus hoc incommodum potest vigilantia Pastorum,

Et concionantium sollicitudo, iterum, iterumque dicendo è suggestu, & docendo sæpè in Catechismis, quas ob causas differenda sit absolutio, atque una monendo, ut qui sciunt, dubitantve, num eiusmodi impedimenti sint irreti, tempus pasche præveniant, & si opus erit, tempore notabili. Monendi item sunt, totum quadragessimale jeunium huic singulariter opportunum esse, & à consuetudine non minus laudabili, quam vetustà quasi huic rei consecratum.

Iterum laboras crassâ antiquitatis ignorantia & contradicis S. Carolo: antiquitus confitebantur initio quadragessimæ, & singulis eius diebus Dominicis communicabant, ut gratiora forent Deo ieiunia, & satisfactiones (: nam teste Catechismo Romano dicto cap: 5. n. 103. ut quis satisfaciât, oportet, ut iustus sit, & Dei amicus :) & puriores ad solemnitatem paschalem accederent: Hoc in vsum revocari vult S. Carolus Concilio provinciali 4. parte: 3. in Aduentu, inquit, ut Silvery Pontificis accretum est (: præfuit autem hic Pontifex anno 536 :) & præterea in Quadragessimâ singulis diebus Dominicis Eucharistiam accipere studeant. Et in appendicibus sub titulo: Instructiones predicationis Verbi Dei, ait: concionator inducere studebit, ut populus in Quadragessimâ, & Aduentu confiteatur, & sacram Eucharistiam singulis diebus Dominicis sumat, quod antiquæ pietatis fidelium est.

Tu verò præclare animarum medice, cupis hoc abolitum, statuendo quadragessimale tempus pro præparatione ad absolutionem demum

demum in paschate obrinendam: ieiunia, ac satisfactiones reddis minus utiles, quia pauci ad eum gradum contritionis perveniunt, ut sine Sacramentali absolutione fiant iusti, teste Romano Catechismo dicto cap: 5. n. 46. & 47. solum ab istâ singulis diebus Dominicis, Eucharistiæ perceptione excluderentur. publicè pœnitentes, quibus tamen præbebatur in cænâ Domini.

Obiectio nona est: transeuntibus, & peregrinantibus ad loca pia absolutio differri nequit, quia ad eundem confessarium redire non poterunt.

Sexagesimò quintò: Respondes: confessarius assimilabitur medico corporali, & tali pœnitenti suggeret opportuna adversus illius aggritudines medicamina; suadeat quoque, ut ubi moraturus est, confessarium deligat, quam potest, prudentissimum, quem nihil aggritudinum suarum celet, sed remedia sibi suggesta enarret: atque hæc maxime ab ipso expectaturus, quoad valetudini fuerit restitutus.

Contradicis iterum Doctrinæ S. Caroli statim referendæ. Insuper: quid si vir, & uxor (ut sæpè fit) vel tota familia, vel vicini, & notî peregrinentur? hærec tamdiu in loco nequeunt: vir uxorem, frater sororem, vicinus vicinam, non communicare aduertit: nonne hinc gravissimi delicti suspicio? quid de vxore cogitabit vir, quid de viro uxor? nonne gravissima adsunt pericula diffidiorum? respondebis id, quod dixisti de sponsis: quidquid turbarum, obloquiorum, incommodi sequatur,

iuxta hypothese[m] tertiam potissimum, & quartam agendum iudico.

Sed audi S. Carolum Concilio 4. tit. de religiosis peregrinationibus : Cum primum ad peregrinationis locum peruenierit, confessario probato confiteatur, & missam Sacerdos celebrare, & sacram communionem sumere Clericus curet. Et paulò post. Ad sacra loca, quae Religiosè visitantur sunt, cum peruenierint, nihil aliud sibi propositum habeant, quam ut aut iubileum, indulgentiamve consequantur, aut vota sanctè persolvant, sacras Reliquias, & sacra loca piè visitent, ab omni curiositate, peccandi[que] occasione abstinentes. Itaque primò confessi, cum sacram Eucharistiam sumpserint, tum Religiosè statas Sanctorum ecclesias visitent, ita ut ex ipsorum locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat, ad excitandam pietatem, & Sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuventur.

Vereor, ne ista tibi, & tuis non placeant, sed potius Monita pseudo-salutaria, licet absolute per iteratum Sacrae Congregationis decretum condemnata una cum appendice sua aduersus B. Virginis Defensionem, ex scriptis D. du Bois in lucem ab aliquot annis editam.

CAPUT XII.

Parallelum Doctrinae P. Gabrielis reprobatae, Roma ex eius libro damnato in materia de penitentia expuncta, cum Doctrina Gummari.

DOctrina Gummari est iam satis expostita, & collata cum Doctrina S. Caroli, confe-

conferamus particulariùs cum praescriptis dicti Patris sententiis.

1. in damnato S. Gabrielis pag: 23. 24. 25. 26. scripserat: impletionem satisfactionis fuisse per duodecim saecula necessariam ad absolutionem Sacramentalem. Omnibus istis locis subblata est vox: necessaria. Gummarus in praefatione apologetica, in Methodo pag: 149. satisfactiones fuisse impositas, ut ad conversionem homines rite disponderentur: ergò iuxta ipsum non tantum olim, sed etiam hodie debent annorum tot penitentiae praemitti, quia non aliter hodie, quam olim homines convertuntur, quod fatetur pag: 149.

2. In damnato pag: 126. scripserat: debere per opera penitentiae constare sacerdoti de interiori contritione. In correcto deletum: opera: & substitutum: signa, qualia iuxta S. Carolum sunt, etiam in consuetudinariis, promissio de dimittenda occasione, implendo officio, exequendis consiliis à confessario suggerendis. Gummaro ista non sufficiunt, ne quidem in eo, qui semel tantum peccavit, sed semper multa opera penitentialia requirit.

3. In damnato eadem pag: 126. in verbis citatis requisiverat de interiori contritione. In correcto pag: 116. loco, de contritione, positum est: de dolore, seu compunctionis gratia, quam ex ipsa confessione colligit S. Leo, & Gregorius antè citati. Gummarus requirit, ut per virtutes Theologicas ad iustificacionem necessarias sit conver-

versus, sit valetudini spiritali restitutus.

4. In damnato eadem pag: 126. requisiverat ut per ipsius penitentis externa opera indicaret Deus se eum recipere in gratiam. In correcto eadem pag: 116. deletum, recipere in gratiam: substitutum: se disponit ad gratiam reconciliationis in Sacramento obtinenda. Hoc ut appareat subiungo libri proscripti, & correcti integras sententias.

In damnato sic habetur pag: 126. Nisi per opera penitentia Sacerdoti constet de interiori contritione penitentis, quam in ipso operatur Deus, & per quam externis operibus indicat eum se recipere in gratiam, non erit vera absolutio Sacerdotis praesidentis. In correcto autem sic: Nisi per vera penitentia signa sacerdoti constet de sufficienti dolore penitentis, seu de compunctionis gratia, per quam visitatus à Deo se disponit ad gratiam reconciliationis in Sacramento obtinenda, non erit legitima absolutio Sacerdotis praesidentis. Gummarus in Methodo à pag: 52. usque ad 56. requirit, ut dotem justificationis adeptus sit per virtutes Theologicas.

5. In damnato pag: 127. tradiderat indistinctè requisitum esse, ut per opera penitentia purgarentur peccatores ante absolutionem: In correcto pag: 117. sententia eius restricta est ad graves, aut inveteratos. Gummarus in praefatione apologetica vult etiam unius tantum turpis desiderii reum debuisse penitere biennio, antequam absolueretur.

6. In damnato pag: 130. requisiverat, ut pœni-

pœnites ante absolutionem mortui essent vitiis in correcto sic: mortui essent vitiis affectu. Gummarus requirit tantum temporis, & tot opera, ut sint valetudini spiritali restituti

7. In damnato eadem pag: 140. postulaverat, ut essent vivificati per gratiam: in correcto scriptum: per suscitantem gratiam, si nondum inhabitantis, saltem morientis. Gummarus, ut dixi, requirit, ut iustificationis dotem sit adeptus, ut per virtutes Theologicas ad iustificationem necessarias, sit ad Deum conversus.

8. In damnato pag: 136. requisiverat, ut pœnitens absolueretur, praeceat confessarius relapsus per plenam vulnerum curationem. In correcto pag: 125. ita expressum: non quidem ut sit obducta cicatrix, sed ut absit proximum periculum relapsus. Gummarus pag: 75. 76. 231. usque ad 245. & in apologia p: 69. similiter plenam vulnerum curationem non obscurè requirit.

9. Etiam dicta libri correcti sententia sufficit, quod absit periculum proximum relapsus: Gummarus ne quidem adulescentem, qui coniugari cupit, si absit periculum relapsus in fornicationem aut aliud peccatum carnis, absolvi permittit, nisi praeferat omnia illa, quæ requirit.

10. P. Gabrielis in damnato pag: 54. 55. multis conquestus fuerat de praxi absolvendi statim à confessione. In correcto totum hoc expunctum. Similes sunt ferè per totam Methodum Gummarum querelæ, & calumniæ ad-

versus confessarios, qui antè absolutionem non præquirunt omnia illa opera, quæ relata sunt suprà.

11. In damnato p: 159. scripserat, Concilium Tridentinum tum non sustulisse expressè, & de mandato modernam praxim absolueudi, nempe antè actam prænitentiam; preparasse tamen viam, & proiecisse fundamenta antiquæ penitentia restitueuda. In correcto p: 144. scriptum: Concilium Tridentinum modernam praxim absolueudi statim post confessionem, quam optimè noverat, non improbasse: tamen voluisse quibusdam casibus penitentias Canonum servari: quia scilicet publicè peccantibus publicam prænitentiam iniungi præcipit. Nulli autem docet illam absolutioni esse præmittendam, sed potius oppositum tam sess: 6. cap: 14. ubi ponit hunc ordinem: confessionem, Sacramentalem absolutionem, itemque satisfactionem: quam sess: 14. cap: 4. ubi requisita ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum sic exprimuntur: *Dolor animi iunctus cum fiduciâ divinæ misericordiæ, & voto præstandi reliqua*, hoc est satisfaciendi, & servandi mandata. Et eadem sess: 14. cap: 8. ultima huius Sacramenti pars exprimitur *satisfactio*. Ipsi quoque Concilii Tridentini Patres, Cardinales, Episcopi, Doctores, qui interfuerunt, & scripta reliquerunt, clarissimè docent illam fuisse Tridentini mentem, quam expressi: illos, & eorum verba fusè refert Launoyus Parisiensis Doctor in libro, quem ex professo scripsit

fit aduersus Arnaldi Librū de frequenti communiōne. Nihilominus Gummarus pag: 84. scribit

Sexagesimò sextò: Concilium Tridentinum non nullas, è quibus maior post baptismum respiciendi difficultas nascitur, circumstantias indicat Sess: 14. Cap: 8. sanctè, inquit, & divina iustitiæ ratio exigere videtur &c. hinc Sancti Patres multò maiorem, diuturnioremque præparationem atque penitentiam antè absolutionem à penitentibus, quam antè baptismum à Cathæcumenis postulabant. Consule, si lubet, Canones penitentiales, quibus vnica fornicatio septeni annorum penitentiâ multabatur. Censet igitur eandem fuisse Tridentini mentem, quam dicit fuisse Patrum antiquorum, & Canonum: & consequentur satisfactionem absolutioni esse præmittendam seu longa illa prænitentiæ opera, quæ putat, & docet præmissa fuisse per duodecim sæcula. Itaque dum adco petulanter, & calumniosè ille philosophiæ magister præco tuus buccinaret: *desinant coaxare vana, dum Roma tonat*: Nonne meritò repositorium fuisset?

*Fulmine Romano petitur tua, Geminare, proles,
Infaustum petitur dum Gabrielis opus.
Ergo quod evomit hic, petulanti è pectore traxit
Non causa meritum, sed malè livor edax.
Nec non illud, quod antiquus, sed lepidus
Poëta aduersus similem Scripsit:
Bilis atra limo repletis faucibus, ipse
Ranula sub pudidis semiloxat aquis.*

CAPUT XIII.

*Parallelum Doctrinae Gummari cum Doctrinae Martini
Antonii de Dominis hoc saeculo apostate lib. 5.
de republ. cap: 7.*

Ille paulò ulterius processit, quam Gummarius, tollendo indulgentias & absolutionis efficaciam: sed ex iisdem principiis, quæ ita tradidit Gummarius, iisdemque mutilatis Patrum sententiis: ut difficulter mihi persuadeam Methodum non esse magnà ex parte descriptam ex dicto 7. capite, vel saltem ex alio, qui librum vel scripta sua ex dicti apostatæ cap: 7. 8. 12. magnà ex parte confecit.

I. Ille dicto cap: 7. n: 27. ait: *penitentia iniungitur non solum ut peccatores ligentur, & Ecclesia satisfacciant, sed etiam multò magis, ut inde possit ligatum riri, & legitime absolvere.*

II. & ibidem paulò post: *penitentia ad servit Ecclesia, ut illa ante omnia penitentia interna adedò ad remissionem peccati coram Deo necessaria per externos fructus notitiam colligat.*

III. n: 29. *penitentia hac externa fuit semper ab Ecclesia iudicata adedò necessaria, ut sine ipsa remissionem per claves nemo possit obtinere. Et quoniam ad veram contritionem non adedò facile homo per se ipsum movetur, sed ad eam per istas externas facilius attrahitur, idcirco & Christus dedit hanc potestatem Ecclesia retinendi peccata ad penitentiam & meritò Ecclesia remissionem peccatorum gravium ad ipsam externam penitentiam ecclesiasticam solet libenter reducere, non*
tamquam

tamquam ad unicum, & singulare, sed tamquam ad maximum & ordinarium peccatorum post Baptismum commissorum remedium.

IV. n: 30. sic profecquitur: *hac porro opera penitentialia in verè contritiis solent esse propriè fructus & effectus internæ penitentia: at verò in nondum contritis possunt, & solent esse causa quadam dispositiva, seu potius conditio ad veram, & necessariam internam penitentiam seu contritionem; nam Deus non sine illà gratiam peccata derestandi, & deslendi solet in Ecclesia sanctà ordinariè concedere.*

V. n: 31. Ait: *Hac externa adedò laudabilis, adedòque salubris, & sæpè necessaria penitentia, est illa in Patribus celebris exomologesis, quæ sanè exomologesis non est, ut etiam nostri Romani intelligunt, & volunt, ipsa, quam faciunt Sacramentalem, peccatorum confessio, sed est apud Patres ipsa penitentia externa peractio.*

VI. n: 41. *Imago aliqua veteris ecclesiasticæ penitentia servata videtur; sed ea tota inversa est; à verà enim ecclesiasticà penitentia, penitentia hac nostra pluribus nominibus longissimè recessit.*

VII. Sic profecquitur n: 57. *veram penitentiam ecclesiasticam Papatus noster, ipsiusque ministri corrumperunt horribiliter, & cum ingenti animarum deceptione, & periculo in aliam transformarunt; quam neque Evangelium tolerat neque Patres antiqui Ecclesiæ, pura unquam agnoverunt. Primum..... teriò, quod satisfactionem prapostere absolutioni postponamus. Quarto quod absolutioni verbali nimium tribuamus potestatem. Quintò demum: quod sermè tollamus penitens,*

nitus, & aboleamus veram penitentiam.

VIII. n: 80. in eo, qui sponte se subicit clavibus, & voluntarie peccatum sateatur, id facit, non ut proxime absolvatur, sed ut ligetur, & penitentia modum accipiat. Penitentiam vero peragis ad hoc, ut solvatur.

IX. De illis, qui sæpè in idem peccatum reincidunt, ait n: 86. tales non modo ab iteratâ publicâ penitentiâ sunt abigendi, sed etiam à privatâ & secretâ, & longè melius est peccatores consuetudinarios relinquere propria conscientia, quam eos vanis iteratis reconciliationibus lactare, & in peccatis confirmare. Nos verò tales non modo ad confessiones resipimus, & absolvimus, sed etiam præceptis & comminationibus compellimus. Quod si per aliquot annos sine penitentiâ ecclesiasticâ manerent, sic melius proprium statum adverterent, & cognoscerent, & serio tandem compungerentur, ac spontè remedium quærerent veræ penitentia. Cum verò putent se coram Deo satisfacere, quia peccata, quæ adhuc amant, semel in anno confessi sunt, & absolutionem receperunt: de ulteriori resipiscentiâ nihil sunt solliciti: & hæc est ingens perniciēs animarum, quas nostra de penitentiâ, falso Sacramento doctrina, & absolutionis ex opere operato abusus in barathrum precipitat æternæ damnationis.

X. Qui post seriam, & exactam penitentiam publicam in eadem, vel alia gravia peccata relabitur, non putatur verè penitenti animo ista egisse, & propterea neque ei fidendum amplius censet Ecclesia. Sui verò frequenti reiteratione severum illudet, operosum remedium vilescit, & contemptui habetur, ut fit etiam nunc apud nos, ubi iam confessiones istæ, etiam si secretæ,

tamen

tamen ludibrio habentur, quia passim admittuntur omnes, & absoluuntur.

XI. n: 86. Si priscam veram revocemus penitentiam, & satisfactionibus antè absolutionem exercemus penitentes, ut semper fecit Ecclesia, facile tandem agnosceremus, qui veram penitentiam postulant, qui subdole; neque & illos, & nos ipsos tam duro vinculo ligaremus.

XII. Ait n: 100. Stolidum est, quod per manus impositionem intelligatur in Canonibus Sacramentalis absolutio.

XIII. Ex quibus tandem sic concludit n: 103. hinc aperiant oculos nostri prælati sub Romano, animarumque curatores, & planè videant, quam multos decipiant, cum illis tantam vim, tantamque efficaciam Sacramentalis prædicant absolutionis, cui confisi innumerales se in peccatis detinent, sibi quæ eâ spe applaudunt, quod Pauci admodum ex Christianis moriuntur, qui ad finem vitæ accito confessario, ab eo non obtineant absolutionem, & sic remissionem certam sibi polliceantur, & sub ea spe penitentiam penitus in tota vitâ ab se ablegant plurimi; Et consequentur in barathrum precipitantur. Cogitent etiam serio Illi, qui penitentiam hanc ecclesiasticam, & usum clavium penè abiecerunt, fidelesque animas insigni contrâ peccatum remedio privaverunt, quo pacto possint tantam Ecclesia bonum ab omni abusu liberum postliminè revocare. Hæbes in hoc cap: 7. totius Gummariæ Methodi compendium. Quod dictus apostata deducit latius toto illo capite, & iterum varia repetit, cap: 8. & aliqua cap: 12. eiusdem libri

libri 5: & quod notandum, eorundem ferè Patrum Ambrosii, Cypriani &c. citat mutilatas sententias cum Canone xi. dicti Concilii Toletani tertii: denique Gummarus doctrinam P. Gabrielis esse conformem suæ aperte asseruit in Racematoriâ synodo, in quâ hebdomadâ 3. pag: 31. scripsit.

Sexagesimò septimò: vin' scire, ubinam *Moralem Christianam* hauserit P. Gabrielis? in crebrâ *Iesu Christi Evangelii meditatione*. Numquid crederes illum contulisse librum Gabrielis cum Evangelio, cuius, Pater ille in totâ materiâ de penitentiâ, hoc est, à pag: 123. usque ad: 197. vix duos versus citat? Sed qualiter ipsemet Gummarus à sensu Evangelii aberret, docebit Caput sequens.

CAPUT XIV.

Gummarus nec Logicæ, nec Theologiæ Scholasticæ principia, nec Sacram Scripturam intelligit.

Theologia Scholastica ex certis, notioribusque principiis, conclusiones fidè aut mores, seu agenda vel omittenda in ordine ad salutem concernentes, deducit per legitimas consequentias: idèoque necessariò præsupponit exactam Logicæ scientiam, ne erretur in conclusionibus: & principiorum Theologorum, ne falsa pro veris, incerta pro certis assumantur. Principia, quæ alii loca vocant, nume-

numerantur octo, *Sacra Scriptura, Traditio, Auctoritas Ecclesiæ, Decreta Pontificum & Scholasticorum, ac Ratio naturalis*. Scholastici p: 1. q: 1. a: 9. quibus addi possunt Leges, & Statuta Diocesano- rum, & locorum, quibus quis est subiectus, & quæ non improbat Ecclesiæ: ista enim non raro obligant in conscientia. Sed pro interpretandâ sacrâ scripturâ, Decretis Pontificum & Conciliorum, ac aliis legibus & statutis, particulares sunt regulæ: contrâ quas si peccatum sit, corruiet ædificium destitutum fundamento.

Quoad interpretationem Scripturæ duas tradit regulas Concilium Tridentinum sess: 4. *nullus eam ad suum sensum trahat contrâ eum, quem semper tenuit, & tenet Ecclesiæ*. Secundò, *ut non tradat contrâ communem sensum Patrum*. Verùm nec Patres explicuerunt omnes Sacræ Scripturæ versus, occupati plurimùm adversus hæreses, quæ suis temporibus erant ortæ. Et in multorum explicatione non consentiunt vnanimiter.

Igitur si quid pro vero habendum putes, ad alia Theologiæ principia erit recurrendum: nempe videndum, quæ communior Patrum sententia, quid totius Scripturæ contextus magis exigit, quid Scholasticorum præcipuæ parti, quid rationi naturali sit conformius.

Porro interpretandarum etiam humanarum Legum sive ecclesiasticarum sive civilium propriæ

præ sunt, vt dixi, regulæ. Etenim *scire leges non est*, inquit una ex Legibus, *verba earum tenere, sed vim, ac potestatem*. Et consequenter ex Iuris-consultorum principiis norma petenda est interpretandi leges; & statuta, ex quâ Constitutionis vis ac potestas, & mens Legislatoris cognoscitur.

Gummarus in totâ Methodo nullam rationem naturalem producit, ex quâ doctrinam suam inferat: nullam Ecclesiæ Traditionem, vel Authoritatem, nullum communem consensum Patrum, qui eo modo, quo ipse, loca Scripturæ, quæ allegat, explicent: nullos Scholasticos (præter Gersonem in materiâ, de quâ controversia) nulla Pontificum Decreta, aut Canones; sed solum Instructionum S. Caroli fragmenta quædam; nullos etiam Doctores, qui illas in sensu Methodi explicent. In præfatione apologeticâ duos allegat Canones, nempe XI. Concilii Toletani tertii; de cuius explicatione antea diximus; & Canonem: *si clericus vel laicus concupierit fornicari, pœniteat biennio*, de quo aliquid dixi in principio, & addam alia breviter infrâ. In apologiâ nullum nisi Ancyranum, & Eliberitanum, qui rem, de quâ agimus, non tangunt.

Totum igitur doctrinæ eius fundamentum sunt aliqua Scripturæ, aut Sanctorum Patrum verba: quorum si cum, quem prætendit esse sensum, negavero, vel consequentiam, neque ipse negata probaverit; tamquam pulvis vnò flatu

flatu evanescit tota Methodus, ac meritò dicitur: hic eximius *capit edificare, & non potuit consummare*. Singula Scripturæ loca percurramus, deindè Patrum, ac consequentias à Theologiâ scholasticâ, & Logicâ alienas: tum Lector iudicet.

Gummarus, post præfationem in Methodum exhibes quatuor Scripturæ loca, & dicit:

I. Ad confessarium, vt iudicem, ne iniquè iudicet: *noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumperè iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in aequitate tuâ. Eccli: 7. v. 6.* quid prætendis inferre? quod non debeat quis esse confessarius, qui non sequitur tuam Methodum? nego consequentiam; proba.

II. Ais ibidem, ad eundem vt medicum, ne assimiletur iis, qui *sanabant contritionem filiae populû mei ad ignominiam dicentes: pax, pax, cum non esset pax.* Ierem: 8. v. 9. quid prætendis inferre? sanguittam mortiferam seu lethale peccatum è corde peccatricis filiæ non esse extrahendum, nisi sit valetudini spiritali restituta, per virtutes Theologicas iustificationi necessarias ad deum conversa, nisi sanatæ sint pravæ inclinationes? sic enim loqueris in Methodo pag: 127. & pag: 241. in apologiâ pag: 69. iterum nego consequentiam; proba. Interim ô miserum te medicum, qui mortis causam non prius vis tollere, quam valetudini restitutus sit æger.

III. Ais, ad eumdem vt magistrum, *ne doceat oscitanter: quod si speculator gladium viderit venientem, & non insonuerit buccinâ, & populas se non custodierit, veneritque gladius, & tulerit de iis animam, ille quidem in iniquitate suâ captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram.* Ezechiel: 33. v. 6. Quidquid hinc pro tuâ singulari de differendâ absolutione Doctrinâ intuleris, negabo consequentiam: quia argumentum facies à disparatis: quod nec in Logicâ, nec in totâ Scolaſticâ concludit. Agit enim Ezechiel de impediendo peccato futuro: tua verò Methodus de tollendo peccato præterito.

IV. Ais ad eumdem, vt patrem, ne perditè amet: *qui diligit illum (filium) constanter erudit, Proverb. 13. v. 24.* quid inferis? ergone peccatricem animam non diligit, qui eam à peccato vult eruere, priusquam omnia illa præstiterit quæ requiris? iterum nego consequentiam; proba. Et antequam inferas, lege Augustinum de Doctrinâ Christianâ lib: 2. cap: 33. ubi agit de malis consequentiis, seu connectionibus, quibus scatet tua Methodus.

V. Nullam in Methodo Scripturam invenio antè pag: 13. in quâ ex diversis locis hæc congeris: *diliges dñm Deum tuum ex toto corde tuo, & in totâ mente tuâ, & in totâ animâ tuâ. Quærite primò regnum Dei, & iustitiam eius. Nemo potest duobus Dominis servire, non potestis Deo servire & mammonæ. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Prima harum sententiarum pars Methodo

Methodo tuæ contradicit: non enim vis absolvi peccatorem, qui non est ad Deum per virtutes Theologicas ad iustificationem necessarias conversus, & consequenter non vis ipsi impendere beneficium, quo remittuntur peccata, & cum remissione infunditur charitas, quâ Deus diligatur. Alia verò, quæ reliqua loca Scripturæ allegata postulant, iam implet, qui confitetur cum proposito non peccandi de cætero, & servandi mandata. Cur ergo absolutionem differs?

VI. Pag: 16. adfers illud: *Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* Hunc absolvi posse docet S. Carolus, si spondeat se Patris-familias officium præstiturum, ergo iterum hic impertinens allegatio pro dilatione tuâ; & negabo consequentiam.

VII. Pag: 46. 47. 48. multa alia loca congeris, vt probes multis opus esse ad perseverandum. Hoc scimus: sed omnia illa continentur in brevi hac Christi sententiâ: *si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Hoc proponit, qui confitetur spe obtinendæ veniæ: Nec ullus docet quemquam aliter absolvendum. Ad quid ergo tanta sententiarum congeries eodem pertinentes, nisi vt ad tres ferè paginas excrescat liber tuus?

Priusquam alios Scripturæ textus alleges, misces alia, & exhibes textum S. Caroli quasi dicentis: *Est præterea consultum differre absolutionem,*

nem, donec evidens appareat emendatio &c. Attamen in originali seu Italico non habetur: evidens, sed sic: donec videatur aliqua emendatio. Hoc ipsum fateri coactus es in præfat. Apologetica postquam oculos tuos pupugit Author Responsionis brevis. Peccas insuper contrà Logicam, dum non attendis ad ista verba S. Caroli in dicto versu: Est præterea consultum &c. & differunt usque ad ultimos quadragesimæ dies. Cum enim ista ultima non sint frustra posita, sequitur per argumentum à contratio sensu, non debere differri absolutionem, sed posse statim impendi, si alio tempore veniant. Hoc verò non admittit tua Methodus pag: 50. & 51.

VIII. Tandem pag: 53. 54. 55. exhibes loca Scripturæ, quibus probari vis conclusionem hanc, quam posuisti pag: 52. quapropter illis differenda est absolutio, ut eo pacto mentem advertant, quid commoverint, & quomodo veniam obtineant; atque iniungendum interim, ut precibus, operibus penitentia, aliisque pietatis, ac virtutum exercitationibus, atque in primis iis, qua consuetudini prave adversantur, sese ad sinceram conversionem disponant.

Id verò sic probas: Ezechielis cap: 18. Deus peccatori hac lege veniam spondet: si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, fecerit iudicium, & iustitiam, vitâ vivet, & non morietur. Omnia illa de facto implevisti, antequam absolveris à peccato mortali? an forsan nullum te totâ vitâ tuâ commississe persuadebis? difficulter.

Saltem

Saltem si ille est Scripturæ sensus, quem prærendis, nullus nisi in fine vitæ absolvi poterit, nisi vnicus ille, qui omnia illa impleverit.

Agnosce ergò argumenti tui vitium, Vir eximie. Est autem hoc. Impingis contrà interpretandarum legum, etiam sacrarum, regulam hanc, traditam ab omnibus, etiam Augustino de Doctrinâ Christianâ: totus Scripturæ contextus est inspiciendus. Ezechiel autem postea habet: impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua. Ut autem ab illâ convertatur, non requiritur, ut omnia, quæ requiris, impleverit, sed eo ipso, quo peccatum detestatur, dolet de Dei offensâ, proponit servare mandata, penitentiam iniungendam implere, confitetur, ab impietate convertitur.

Et sic locum à te citatum explicat Romanus Catechismus n: 40. & paulò antè præmiserat: non desperent fideles de Dei bonitate & clementia: is enim, cum nostræ salutis cupidissimus sit, nullam moram ad tribuendam nobis veniam interponit, sed peccatorem paternâ charitate complectitur, simulatq; ille se collegerit, & universè peccata sua detestatus, quæ deinde alio tempore, si facultas erit, singula in memoriam reducere, ac detestari in animo habeat, ad dominum se convertit: ita enim nos per Prophetam iubet sperare, cum, inquit, impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua.

Sic præterea explicant Patres omnes, Leo Epist: 91. Gregorius in Psalmum 2. penitentialem, Augu-

Augustinus in Psalmum. 31. Hieronimus in eundem Psalmum, Chrys. homilia 9. de penitentia diximus, inquit, facilem esse penitentiam; peccator es, ecclesiam ingredi, dic: peccavi & solvisti peccatum Et homilia 27. in Genesim: Qui peccavit, quando confiteatur peccata, & veniam petit, accipit posthac securitatem, repenteque iustus apparet. Similia habet homilia 1. in Psalmum 50. & 106. Serm. de confessione peccatorum, concione 4. in 16. Luca. Addo Cælestinum Epist. 2. ad Episcopos Gallie cap: 2. ubi ait: Deus ad subveniendum paratissimus invitans ad penitentiam, sic promittit: peccata quaecumque die conversus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei. Et paulo post citans eundem scripturæ locum juxta versionem 70. interpretum, ait: cum conversus ingenuerit, tunc salvus erit. Cum ergo sit Dominus cordis inspector, quovis tempore non est deneganda penitentia postulanti, cum ille se obliget iudici, cui occulta omnia noverit revelari. Eodem modo explicat Scripturam Sacram S. Leo in dicta Epistola 91. ubi penitentia nomine ipsum Sacramentum, Sacramentalemque absolutionem vult significari, prout docet Romanus Catechismus superius citatus: adjungit enim Leo: multum utile, ac necessarium est, ut peccatorum reatus ante ultimum diem Sacerdotali supplicatione solvatur. His addo Gregorium homilia 26. in Evangelia.

IX. Sed audi vi unum ex Discipulis tuis mihi non longè ab Aquisgrano replicantem (credidi ex ore tuo) in eadem homilia haberi:

beri: videndum, quæ culpa præcessit, aut quæ sit penitentia secuta post culpam: ut quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos Pastoris sententia absolvat. Planè omnino videndum est: oportet enim ut sit dolor de offenso Deo, non de solâ infirmitate, aut periculo perendi temporalia, qualis erat dolor Antiochi Machabeorum 9. Ut sit conjunctus cum spæ veniæ, non autem dolor Judæ, qui de veniâ desperans laqueo se suspendit. Et sit juncta humilitas, & propositum mandata servandi, & satisfaciendi: non dolor Saulis, qui primi Regum 15. Dicebat: peccavi, sed porta, quæso, peccatum meum: nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israël. Regnum ille retinere volebat, quo justâ Dei sententiâ erat exutus. Sic se ipsum explicat Gregorius lib. 6. in dictum Cap. 15. Quod caput non videris isti discipulo explicuisse. Habes ex dictis Patribus regulam toti tuæ Methodo contrariam, juxta quam regulariter protestantes se dolere de Dei offensâ, promittentes se servaturos mandata perpetuò, injungendam satisfactionem peracturos, confessarii consilia adversus relapsum secuturos, (quando judicat necessaria,) absolvendi sunt, exceptis paucissimis casibus, quos supra ex S. Carolo vidimus. Hisce Patribus consonat Tridentinum Concilium sess: 14. de penitentia cap: 4: non aliud requirens, quam dolorem de offenso Deo, spem veniæ, propositum implendi reliqua, & confessionem

X. Tu verò Vir eximie, nec Ecclesiæ autoritatem, aut traditionem, aut consensum Patrum habes, qui allegatas à te scripturas dictâ pag. 53. 54. 55. eo modo explicant, quo tu interpretaris. Peccas igitur in regulas à Tridentino Concilio traditas.

XI. Proindè pari laboras Scripturæ interpretandæ ignorantia, dum ad confirmandam, quam paulò antè retuli ex tuâ paginâ 52. assertionem, allegas illud Deuteronomii 4. cum quæseris Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen toto corde quæseris, & tot à tribulatione animæ tuæ: ex quo quæris: solemne hoc illicò fieri? interrogationem tuam & veluti conclusionem retundet Romanus Catechismus n. 36. hunc ipsum locum & alia explicans; non requirit ut illa præmissa sint, sed emendandæ vitæ cogitationem, (non deliberando tantum, an facere velit) sed decernendo se facturum, & impedimenta sublaturum. Tunc enim adest certa cogitatio, & quæ sufficienter est stabilis ad absolutionem; lege ibidem n. 46. 47. Et Christus illis, quod liberaverat, non dixit: non es sanus nisi amplius non pecces, sed voluntatem conveniens dicit: noli amplius peccare. Vide dicto n. 36.

Præterea illud à te peto: estne opus tanto tempore, ut quis consideret summam Dei bonitatem, & misericordissimi ejus filii cruentam pro nobis passionem? ex quâ consideratione facile mutatur animus? Damna si potes

res, Augustinum in ps. 63. scribentem: Numquid consilii corrigendi & malæ vitæ in bonam mutantur, non est locus? non est tempus? nonnè, si vis, modo fit?

XII. Tertio loco citas illud Pauli ad Corinthios: quæ secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem operatur. Ecce enim hoc ipsum contristari vos, quantum in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed desiderium, sed emulationem, sed vindictam. Ventrem & pedes à contextu tollis, eximie Vir: in medio habetur: Tristitia autem sæculi mortem operatur. Et post ly: vindictam, sequitur: in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Dicitne Paulus dilatam fuisse absolutionem Sacramentalem, quousque omnia illa præstitissent Corinthii, quos alloquitur, nec posse absolvi quemquam, nisi præstiterit illa, quæ accumulatur? exhibe aliquem dialecticæ locum, ex quo illud concludas.

XIII. Ignorantia tua apparet ulterius ex imperitâ explicatione, (quæ paginâ 54. sequitur) verborum Ioannis Baptistæ ad Pharisæos: facite fructum dignum poenitentiae. Vel enim vis, ut omnem poenitentiae fructum absolutioni præmittant; & incidis in errorem Petri Dosma: vel non distribuis vocem: fructum, & sic intelligis facile aliquem fructum poenitentiae. Et tum impingis in logicam procedendo à genere non distributo ad certam speciem, nempe ad varia & multo tempore poenentialia opera

pera ultra discussionem conscientiae, propositum emendationis, confessionem, qui sunt fructus poenitentiae: *poenitentia* enim dolorem de Dei offensâ significat, si lego Romanum Catechismum.

XIV. Non videris etiam legisse textum Mathæi, ex quo verba illa citas. Sic verò habetur: *Facite fructum dignum poenitentia, & nē velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham.* Alloquitur Joannes Phariseos, qui sibi credebant ad salutem sufficere, quod ex Abraham descenderent. Lege Augustinum *Tractatū 42. in Ioannem, homiliā 27. inter Hom. In Psalm. 46. 131.* De fidelibus in Christum, non in Abraham sperantibus agimus, & agis. Iterum igitur peccas in logicam, argumentando à maximè disparatis.

XV. Citas illud Lucæ 14. *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, Matrem & uxorem, & Filios & Fratres & Sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Item illud Mathæi 10: *Qui amat Patrem aut Matrem plus quam me, non est me dignus, & qui amat Filium & Filiam super me.* Indè infer: multo igitur tam labore quam tempore opus esse solet iis, qui multis mortalibus contaminati sunt, aut admodum gravibus, ad veram justificationis dotem adipiscendam. Ad tuam Dialecticam appello. A quo loco hoc sequitur? Id quod ibi postulat Christus, continetur in proposito servandi deinceps omnia mandata, & postponendi omnia, etiam propinquos

quos Deo. Sic post Sanctos Patres, tuos Textus explicat Romanus Catechismus Num. 35. & 36. *Lovanienſis editionis Anni 1662.* Proba multo tempore & labore opus esse ad huiusmodi propositum eliciendum.

XVI. Allegas illud Lucæ 14. *Quis ex vobis volens turrim adificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat, ad perficiendum; ne postquam posuerit fundamentum, omnes qui viderint, incipiant illudere ei, dicentes: hic homo cepit adificare, & non potuit consummare? aut quis Rex iturus committere bellum adversus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? alioquin illo adhuc longè agente, legationem mittens rogat ea, quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Ex quibus sic concludis pag: 56. *Nome Divinus ille Magister generali hac similitudine graphice adumbravit, quanti ista sunt laboris, quamq; ardua, si quis peccato mortali à Christo antesignano suo defecerit?*

Deciperis iterum falsâ similitudine, peccans contra leges argumenti à simili. Similitudinum illarum scopus est, quod qui vult esse Christi discipulus, expendat conditionem Christianismi, quæ est: ut, qui illum suscipere vult, animo paratus esse debeat universo mundo & propria etiam vita valedicere, si cum præceptis Christi servare nequeant. Itâ Ianſenius Iprensis in cap. 14. *Lucæ; illudque invenies deductum latius apud*

Gregorium *Hom.* 37. August. *Epist.* 38. 89. & *libro 2. quest. Evangelicarum questione 31.* atqui discipulus Christi est, qui confitetur, & implevit, quæ per istam similitudinem significantur, dum proponit impofterum servare mandata, & omnia, etiam vitam amittere potius, quam adhuc peccare mortaliter.

XVII. Pag. 105. Et alii sæpè repetitis obycis illud: *contendite intrare per Angustam portam.* Dico ego: porta illa est observatio omnium mandatorum Dei, dicente Christo: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Sentisne omnia debuisse esse observata, antequam pœnitentem absolvas? Quem ergò absolves, aut quando? Et ut, allegatis à te similitudinibus, aliquid addam: si vis, ut priusquam aliquis absolvatur, habeat omnia ad perficiendum, debet ergò donum finalis perseverantiæ habere. Si non sufficiat propositum, de quo dictum est post Jansenium, & Sanctos Patres, ergò nec tu hucusque absolvi potuisti; quia necdum renuntiasti omnibus, quæ possides: aut fatere, quod per angustam portam contendit intrare, qui cordis occulta cum difficultate confitetur, subjicit se pœnitentiæ, proponit servare mandata, etiam mori potius quam Christum mortaliter offendere: sed tu, ne intrent, impedis, subtrahendo Sacramenti pœnitentiæ, & Sacræ Communionis gratiam, sine quibus deficient in viâ.

XVIII. Nul-

XVIII. Nullū ulteriorem invenio Scripturæ locum, quem pro dilatione absolutionis alleges, nisi duo hæc: *si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te &c.* Mathæi. 5. ita pag. 173. & 251. quâ sententiâ reiiciendas & fugiendas peccati occasiones docet Christus. Quandonam S. Carolus rescindendas occasiones censeat, antequam absolutio impendatur, vidimus suprà ex ejus scriptis: à quorum sententiâ quantum aberres in *Tractatu tertio*, ostendit Auctor *Respons. brevis in continuatione ad eundem*. Cui, cum non responderis hætenus, nec respondere facilè possis, allegatos ab ipso errores tuos poteris annumerare præcedentibus.

XIX. Altera scripturæ sententia est, quam dixit Christus paralytico: *ecce sanus factus es, jam noli peccare*; mulieri adulteræ: *vade, jam amplius noli peccare.* Hoc ipsum exigunt confessori omnes: exigunt, inquam, & exigendum etiam docent Scholastici omnes, ut is, qui à peccatis absolvi cupit, decernat absolute servare mandata, seu non peccare amplius. Sed tu aliud postulas: An ergò non absolves eum, qui adultæ ætate baptizatus est & peccavit postmodum? Augustinus enim *de fide & operibus cap. 20.* hanc Christi sententiam illi quoque, qui baptizatur, dictam esse asserit.

CA-

CAPUT XV.

Gummarus æquè imperitus Patrum Interpres : & in horum allegatione pariter in Logicam & Theologiam Scholasticam impingit.

XX. **P**ag: 7. & 49. allegas illud Augustini libro 8. confessionum capite 5. *voluntas nova, quæ mihi esse ceperat, ut te gratis colerem, Deus sola iucunditas, nondum erat idonea ad superindam pricrem vetustate roboratam: ita duæ voluntates meæ una vetus, altera nova confligebant inter se, atque discordando dissipabant animam meam.* Ex hac auctoritate vis consuetudinariis differri absolutionem, quia à veritate alienum est, quod plerumque subito convertantur. Iterum more tuo bellè argumentaris à disparatis; Augustinus tumens inani Philosophiâ nondum resolverat suscipere Baptismum, & subiicere se Christi legibus: sed secum animo disceptabat, deliberabatque. Ut argumentum tuum procederet, deberet comparatio fieri cum eo, qui deliberat, an velit confiteri & servare mandata. Talem nemo docet absolvendum, nec de hoc est quæstio: sed de eo, qui jam confitetur, & promittit servare mandata. Edifere nobis, quando Augustinus constituit, & beato Ambrosio declaravit se velle Baptismum suscipere? petiit illum, subiecit se

Christi legi: distulitne Ambrosius idèd, quod in Augustino antea confligebant duæ voluntates, una vetus, altera nova? nonne tunc vicerat nova? nonne similiter vicit, dum quis conscientia discussa, actu confitetur, subiicit se pœnitentiæ, statuit mandata servare? cur ergo absolutionem differs?

XXI. Pag: 59. allegas illud psalmi 6. *sed tu Domine, usquequò?* citasque hæc Augustini verba: *quis non intelligit significari animam luctantem cum morbis suis, diu autem dilatam à medico, ut ei persuadeatur, in quæ mala peccando se precipitaverit: quod enim sanatur, non facillè cavetur.* Indè infer: *non parùm augetur reconciliationis æstimatio, dum differtur collatio.* Vis ergo differri absolutionem, ut illam pœnitens æstimet: & interim relinquis illum expositum periculo damnationis, & aliis, quæ supra exposui? non ita Deus, nec ita Augustinus; audi eundem paulò post, seu in Psalmum 31. *Dixi: pronuntiabo adversum me iniustitiam meam Domine, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Confessio mea ad os nondum venerat, verumtamen Deus audit vocem cordis mei. *Vox mea in ore nondum erat, sed auris Dei in corde erat.* Et in eundem Psalmum 31. *Gregorius: tu remisisti impietatem peccati mei; attende, quanta sis indulgentia vitalis velocitas, quanta misericordiæ Dei commendatio, ut confitentis desiderium committeretur venia, antequam ad cruciatum perveniat pœnitentia.* Et Hieronymus in eundem Psalmum: *scio te citò remittere peccata, cum tibi fuerint integrè revelata.*

Iraque,

Itaque, eximie Domine, iterum argumentaris à casu & personâ dissimili & confundis eum; qui jam confitetur cum eo, qui confitendi difficultatem & innatam verecundiam sentit, & luctatum: qui necdum pervenit ad propositum emendationis vitæ, & satisfactionis, (de quo agit Augustinus in Psalmum 6.) confundis, inquam, cum eo, qui jam confitetur, & ad propositum illud pervenit, cuius est longè alius status. Et hoc poteras discere ex ipsomet Psalmo 6. Nam postquam peccator, (in cuius personâ loquitur ibi David) dixit: *Lavabo per singulas noctes lectum meum: exauditus est à Deo, & dixit: exaudivit dominus orationem meam, dominus orationem meam suscepit.* Lege Catechismum Romanum num. 31. & invenies, quod dico.

XXII. Tertio loco seu pag. 75. & iterum pag. 77. allegas Cyprianum *de lapsis*. Illi erant, qui, ut à persecutione Ethnicorum liberarentur, idolis sacrificaverant, & publicæ pænitentiae subiecti erant; qui antè peractam publicam pænitentiam, imò antè factam exomologesim seu confessionem publicam, quâ repararent scandalum Ecclesiæ illatum, volebant restitui plenæ, fidelium communioni. Hoc improbat Cyprianus. Ideoque dupliciter contrà logicam peccas; primò, quod de certâ criminolorum specie scribit Cyprianus, extendis ad omnes peccati mortalis reos, etiam unius tantum: hoc enim

enim fateris Pag. 102. in Principio: & quod de publico peccatore dicit Cyprianus, extendis ibidem ad quemvis peccati gravioris præsertim externi (sic loqueris) reum, etiamsi non sit publicum. Ergò argumentaris à certâ specie ad genus distributum.

Secundò nullibi in toto illo Tractatu *de lapsis* asserit Cyprianus istis idololâtris, si humiliter peccatum confiterentur, & sese pænitentiae publicæ subiicerent, negatam fuisse in foro interno Sacramentalem absolutionem: hoc tamen supponis, & ex istâ suppositione concludis pro dilatione tuâ, ergò committis vitium, quod à Logicis vocatur: *petitio principii*.

XXIII. Impingis in eadem, dum dictâ pag. 75. allegas verba quædam Ambrosii ad Virgilem lapsam, Deo dicatam, cujus sacrilegæ & diuturnæ fornicationes grave scandalum Ecclesiæ pepererant. Nec enim probas illi dilatam fuisse absolutionem, quousque pænitentiam, quam præscribit Ambrosius, implevisset.

XXIV. Eâdem pag. 75. allegas hæc verba Augustini, ex sermone 34. de conversis. *Omnia præterita conversis dimittuntur: cetera verò hujus vita sunt quedam gravia & mortifera; quæ nisi per vehementissimam modestiam humiliationis cordis & contritionis spiritus, & tribulationes pænitentia non relaxantur. Hæc dimittuntur per claves Ecclesiæ.* Accepimus sententiam hanc separatam à toto contextu, cæterisque Augustini locis, quibus seipsum explicat; & supponamus ipsum hoc

solum scripsisse de penitentia: sufficient hæc verba, ut te convincant. Ponit enim ille duos casus, vnum, quo interveniunt claves Ecclesiæ, quibus peccata dimittuntur, seu absolutio Sacramentalis; alterum, quo non interveniunt. Postremo casu certum est non dimitti sine perfectâ contritione, quam in citatis prioribus verbis expressit Augustinus, & Romanus Catechismus num. 46. Sed si interveniant Ecclesiæ claves, non requirit Augustinus ista omnia, nec Romanus Catechismus num. 47. Quid ergo ex verbis Augustini inferis, nisi condemnationem tuam?

XXV. Pag. 56. allegas ex sermone 56. de tempore hæc Augustini verba: si alicui pes frangatur vel manus, cum labore solet ad pristinum officium revocari: si verò secundo & tertio & adhuc frequentius in eodem loco membra ipsa frangantur, potest intelligere charitas vestra, cum quantis doloribus vulnera ista curanda sunt, & tamen post multas & longas tribulationes vix erit, antequam ad pristinum statum membra ipsa valeant revocari; similis ratio in animarum fræcturis, seu vulneribus esse credenda est.

Ego nihil istorum invenio sermone 56. sed invenio sermone 58. in quo tam ea, quæ præcedunt illa, quæ adduxisti, quam illa quæ sequuntur, totam tuam Methodum confundunt. Sic enim paulò antè tua verba habetur: de indulgentiâ Divinâ nemo diffidat. Deminus per Prophetam velut pater piissimus consolatur dicens: nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat. & illud:

impietas

impietas impij non nocebit eis, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua. Sed ista tam magna misericordia tunc nobis prodest, si non tardamus converti ad Dominum, nec crimina criminibus superaddimus. Audis illud: si non tardamus? facilis est ergo conversio in eo, qui semel tantum peccavit. Prosequamur Augustini textum. Post verba à te descripta sequitur: si semel aliquis vel secundo peccaverit, & sine aliqua dissimulatione ad penitentiae medicamenta confugerit, pristinam incolumitatem recipit sine aliqua morâ: audis: sine aliqua morâ? & tamen tantam moram, tot labores requiris etiam ab eo, qui tantum semel peccavit. Relege Methodi tuæ pag. 200. & sequentes.

Audi, jam quid de consuetudinario & inveterato dicit Augustinus, & intelliges, quare tam difficulter curetur: quia scilicet vix induci potest, ut offensam agnoscat & confiteatur. Hic luctatur animus. Audi, inquam, Augustinum ibidem: Si verò peccata peccatis ceperunt addi, & animarum vulnera magis regendo vel defendendo putrescere, quam confitendo, & penitendo curari, timendum est, ne in illo impleatur illud, quod Apostolus dicit: An ignoras, quia benignitas Dei te ad penitentiam adducit? quod si jam illum de Dei offensâ prænitet & confitetur, dicitne Augustinus differendam absolutionem?

XXVI. Pag. 76. Allegas ista Ambrosii in Psalm. 118. In ipsâ Ecclesiâ, ubi maxime misereri debet, teneri debet quam maxime forma iustitiæ, ne quis à communionis consortio abstinens, brevi lachrymâ, ac-

que ad tempus paratâ veletiam uberibus fletibus, communionem, quam pluribus debet postulare temporibus, facilitate Sacerdotis extorqueat. Nonne cum uni indulget indigno, plures facit ad prolapsionis contagium provocari? facilitas enim veniæ incentivum tribuit delinquendi. Ambrosii textum discutiam pauld post. Interim peto: ergone incentivum delinquendi tribuit Deus? qui prodigum illum filium tam citò in gratiam recepit, qui Davidi, Achab, Manassæ tam cito pepercit: cuius misericordia (teste sacrâ scripturâ) *suprà omnia opera ejus*, qui Publicanum dicentem: *propitius esto mihi peccatori*, suscepit: qui sceleratissimis Ninivitis post triduanum jejunium pepercit: pendenti in cruce Latroni culpam agnoscanti & dicenti: *miserere mei*, statim Cælum promissit: qui teste Canone: *adhuc instant perfidi de pœnitentia distincti*. 3. *semper præsto est peccata destruere &c?*

XXVII. Sed tu Divini verbi præclare interpres, allegata S. Scripturæ exempla dicis esse non exempla, sed miracula. *Methodi. pag. 80. & 149. item Apolog. pag. 100. in fine.* Audeſque citare ad hoc Bernardum epist. 8. dicentem: *subitanam Pauli persecutoris Ecclesiæ vocationem ad Apostolatam esse miraculum, non exemplum.* Argumentaris iterum à dissimili, & insuper impingis in Patres omnes, qui illa ipsa pro exemplis Divinæ ad miserandum promptitudinis adferant: v g. Augustinus dicto sermone § 8. Gregorius in Psalmum 2. *pœnitentialem*, Cælestinus

Iustinus in Epistola ad Episcopos Galliæ, Chrysostomus homilia 9. de pœnitentiâ, & homilia 27. in caput 9. Genesis: quibus adde Pœnitentialia, & Ritualia tam Græcorum quam Latinorum, quæ & quorum verba refert Morinus ad calcem Tomi de administratione Sacramenti pœnitentiæ. Qui omnes illa proponunt peccatoribus tamquam exempla nobis à Deo tradita, quibus excitentur ad summam fiduciam concipiendam de eius clementiâ, si peccata confitemur & vitam mutare in melius proponamus nec propterea bonitas hæc est incentivum delinquendi: quia qui promissit veniam pœnitenti, non promissit diem castitum reincidenti, aut pœnitere & confiteri differenti. Propterea dicit scriptura Ecclesiast. 5. *ne tardes converteri ad Dominum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ differet te.*

Nec vel apparenter tuæ doctrinæ patrociniatur Ambrosius: quia nec verbum ille habet de dilatione *absolutionis*, sed *communione*, quæ publicorum peccatorum reis sæpè ad tempus differebatur, donec Ecclesiæ pro dato scandalo satisfecissent, ergò argumentum tuum laborat vitio æquivocationis: seu, dum non intelligis, vel non distinguis terminos, id, quod de *communione* dicit Ambrosius, tu de *absolutione Sacramentali* etiam pro peccatis occultissimis intelligis, & vis à discipulis tuis intelligi. Idèò verissimè, sed adversum te, toties in tua Methodo allegasti illud Christi: *Si cæcus*

coco ducatum præsiterit, ambo in foveam cadent. Quod si vel ad ipsa, quæ descripsisti, Ambrosii verba reflexisses, facile (nisi præconcepta opinio impedivisset) videre poteras illum agere de publico peccatore; dicit enim: *eum Sacerdos vni indulget indigno, plures facit ad prolapsonis contagium provocari.* Quomodo provocabuntur, si peccatum sit occultum? unde scient an communione fuerit dignus vel absolutione?

XXVIII. Pari æqui vocationis aut amphibologiæ vitio laboras in pluribus aliis (summatim dicam) ubi *pœnitentia* nomen legis, statim multa, & longi temporis laboriosa opera intelligis; & tamen vox illa: *pœnitentia*, tria significat, nempe virtutem seu *animi dolorem de Dei offensâ cum peccati detestatione & emendationis proposito*: Secundò ipsum pœnitentiæ Sacramentum: tertio pœnalia opera seu satisfactionem. Lege Catechismum Romanum *dicto capite* §. Adderem Scholasticos in tertiâ pag: sed omnes contemnis, uti intelligo, & à Collegio tuo eliminas; meritò: si enim illos legissent discipuli tui, statim paterent illis Novitates tuæ fundamento destitutæ.

XXIX. Item, ubi legis *satisfactionis* nomen, vis intelligi rem distinctam ab ipsâ confessione: & tamen Patres isto nomine etiam *confessione* intelligunt, tamquam præcipuam satisfactionis partem. Lege Canonem 88. de *pœnit. Distinct. 1.* Chrysostomum in *oratione de beato*

beato Philogonio. Halensem post Augustinum *Parte 4. quest. 18. membro secundo.* Quia scilicet ipse pudor & propriæ turpitudinis expositio est magna pœna.

XXX. Eodem æquivocationis vitio laboras, dum, quod de *reconciliatione* publicè pœnitentium (quæ etiam à Diacono fieri poterat) dicunt Canones, de *Sacramentali absolutione* pro peccatis etiam occultissimis intelligis.

Adderem plura, Sed sisto brevitatis causâ: nam octuaginta & amplius alias singulares opiniones tuas ostendit Franciscus Carolus Reymackers in *Continuatione Responsionis brevis ad tuam præfationem apologeticam, ad Tractatum tertium, & in Refutatione Axiologie tuæ*, iam à quinque annis & amplius editâ. Alias detexit D. Nicolaus du Bois in *Apologia contra tuam Ræematoriam Synodum.*

C A P U T XVI.

Expenduntur Laxitates Gummari, earumque & totius Methodi Canonizationes.

EX dictis patet primò, quomodo impingas in Tridentinum Concilium sess. 4. quo jubetur: *ne quis scripturam interpretari audeat contra communem Patrum consensum*: contra quem tamèn tot interpretatus es Scripturæ loca, quæ vidimus.

Secundò: tractando Theologiam scholasticam,

eam; seu ejus partem, quæ est de pæniten-
tiâ, nullis principiis, quibus illa inniti de-
bet, munitis, ac nequidem principiis Logicæ
adeo in Scholasticâ necessariis.

Tertio: mirum in modum extollendo
tuam Methodum, & tam sæpè, ut penè sexta
pars operis in ejus laudibus sit impensa.

Quarto: passim illis, qui doctrinam tuam
non probant, detrahendo, tamquam Sacrile-
gis & animarum Seductoribus.

Quinto peccas contra præceptum: *non occi-
des*, dum sine absolutione dimittens aut di-
mitti volens eos, qui non exhibent tantam
de conversione suâ certitudinem, quantam
requiris, exponis periculo æternæ damnatio-
nis tam animæ quam corporis; si contingat
eos sine absolutione vitâ fungi.

Sexto: peccas contra præceptum: *non ma-
chaberis*, negando juvenibus sponsis & se con-
tinere non valentibus absolutionem, & sub-
trahendo remedium matrimonii, sine quo in
summo versantur periculo peccati carnis.

Septimo: peccas contra præceptum: *non
furtum facies*, dum aliquos, (indubiè Reli-
giosos, quos infectaris) traducis; quasi *con-
fessiones dimidiarent, vel dimidient, nec sceleratissimo
quidem umquam ulli, etiam plurimorum annorum
tempore, absolutionem negaverint*, &c. Simul pec-
cas contra illud: *Non loqueris contra proximum
tuum falsum testimonium*.

Octavo: peccas contra illud: *memento, ut
diem*

diem Sabbathi Sanctifices. Non vis lavari animas
per Sacramentum, sine quo adhuc à Dei
gratiâ alienæ non possunt puro corde, piâ
Communionem reali vel spirituali, diem So-
lemnem Sanctificare; & obsequia gratiora
Deo cum veste nuptiali exhibere.

Nonò: imitaris illos, de quibus Paulus ad
Romanos 1. ait: *Veritatem Dei in injustitiâ desi-
nent*, dum toties & in tam multis convictus,
per *Responsiones Francisci Reymaekers, Praxium soli-
dam, Apologiam D. du Bois*, libellum cui titu-
lus: *Aliquot propositiones*: non revocas ea, quæ
tamen tueri te non posse docet ad omnia illa
tam longum silentium tuum.

Decimò: impingis in Propositionem 28.
damnatam ab Alex. VII. dum tuam, qui es
Auctor novissimus, opinionem vis à tuis dis-
cipulis teneri, & practicari; qui tamen non
aliud habent fundamentum, quam quia tu
dicis: nec vident aliter quam in impressâ
menti falsâ opinionè veritatis.

Undecimò: condemnas insigniter te ip-
sum. Scribis enim Paginâ 134. *Desendum in
modum novarum probabilitatum (ut vocant) nume-
rus succrevit, adeo ut hac tempestate longè periculosius
sit, certam veritatem inter tot falsitatis involucria non
studiosè indagare, sed iis subscribere, quæ multi
Scriptores præsertim novelli, & recentiores excudunt,
circumferunt, & venditant*.

Cui enim magis convenit ista sententia,
quam tibi & discipulis tuis, venditantibus

Methodum tuam, in qua longè plures sunt Novitates, quam hæcenus in omnibus libris, scriptis & Thesibus eorum, quos Lovanienses Romæ impetierunt, invenire potuerunt, quæ condemnarentur? Egredi Lovanio non oportuit, ac ne quidem è Collegio tuo, ut plura Sanctæ Sedis examine digna invenirentur. Ità scilicet implēs istud: *Vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides.*

Jam descriptæ ex tuâ Pag. 134. calumniæ subjungis aliam: *quanam ergo securitas adherentibus Doctrinæ illorum, quibus prima regula loco est illud manifestè falsum: quod est speculativè probabile, est practicè certum? seu quod idem valet: Quidquid unus, alterve Scriptor doctus, sic docent, & probus vel dubitando dicit licere, certò licet? Ne umbra quidem securitatis, nisi qui dubia vocaret certa, aut primò falsa consueverit primò vera. Nihil proinde veritatis sectatorem remoretur, quidquid ab iis, qui istiusmodi pseudo-regulis insistant, adversus hanc doctrinam reponatur.*

Quis tradiderit istam: *Quidquid est speculativè probabile, est practicè certum*, mihi non liquet. Exhibe unum istius assertionis Authorem Belgam: vel saltem alium in Belgio notum. Si non invenis, cur divulgas Belgio sententiam? quæ cum non sit condemnata (fortè tamen Romæ à Lovaniensibus proposita) natum est fieri, ut multi putent esse veram & practicent etiam in sensu, quem illi tribuis; ecce igitur aliam laxitatis speciem: *imò*

imò multarum laxitatum fontem, quem invenhis.

Insuper teipsum condemnas gravius. Sequeris enim, & practicandum judicas etiam illud, quod ne quidem speculativè est probabile, nisi tibi soli. Scripsisti enim agens de sponis: *Quidquid turbarum, obloquiorum, incommodi sequatur, juxta Hypotheses tertiam potissimum & quartam agendum judico*, quas tamen falsissimas esse in sensu, quo eas explicas, constat ex dictis. Nec solum in illo casu, sed & in cæteris totâ tuo Methodo expressis, non aliter praticari vis, quam juxta opinionem tuam.

Nihilominus totam Methodum Canonizavit Doctor van Vianen in Thesi 13. Januarii 1676. His verbis: *in solem sanè obloqui deprehenduntur, qui obstrepunt Doctrinæ sancti Caroli Borromæi, quam ut brevitatibus causâ hic propugnemus, Methodum remittendi & retinendi peccata, ex instructione Pastoralis deductam habemus velut expressam. Magistraliter profectò. Sed ostendat, etiam Magistraliter, quod qui Methodo obstrepunt, etiam obstrepant Doctrinæ S. Caroli.* Ista Canonizatione omnes Gummari laxitates, novitates, peccata in Logicam, Scholasticam cæteraque in Methodo expressa, sua facit hic Doctor, ut tradit Sinnichius in Saule Pag. 595.

Non credo, quod in alio legerit Instructiones sancti Caroli, quam in Methodo: sicut multi hodiè non legunt Augustinum nisi in

Janfenio. Minus credo, quod legerit ejusdem Sancti Caroli Concilia & appendices posteriores, (in quibus aliqua ex Instructionibus dudum antea editis, corrigit, multa explicat) vel inspexerit aut consideraverit ratiocinationes tuas. Temerè igitur alios condemnat.

Canonizavit quoque Bartholomæus Pasmans in libello, cui titulus: *Testimonia è quibusdam Recentioribus collecta, quibus Doctrina Sancti Caroli Borromæi de remittendis & retinendis peccatis à singularitatis notâ vindicatur*. Quibus statim subiicit: *Si suspiciam singularitatis notam suspectam esse oporteat, Theologicis & præsertim Sacramentalibus illam infestissimam esse nemo ignorat. Hinc factum credo, ut nonnulli Doctrinam Sancti Caroli de remittendis retinendisque peccatis singularitatis labe, dum aliis argumentis convellere non justinerent, aspergere connterentur*. Ast, *quam id immeritò & absque fundamento, excerpta è recentioribus nonnulla dogmata ubertim testabuntur*.

Testimonia, quæ adfers, mi Bartholomæe, solum significant dilatam fuisse reconciliationem publicè pœnitentium: vel absolutionem Sacramentalem posse aliquando ad breve tempus suspendi. Hoc nemo in dubium revocat. Doctrina singularis Gummarum, non Doctrina Sancti Caroli novitatis arguitur. Pudeat igitur te imposturæ tuæ. Bellè imitaris Patrem Gabriëlis, qui objectiones contrà doctrinam suam vocat objectiones contrà doctrinam Sancti Caroli. Sic perpetuò Jan-

seniani ad versarios Janfenii vocarunt hostes Augustini.

Insuper Methodum Canonizavit Macarius Havermans in *Examine Pentalogi*, in quo corrafit pleraque ex Racematoriâ Synodo, ex proscriptis Speciminibus Patris Gabriëlis, & Rituali Dalet. Non poterat scilicet aliter confutare *Pentalogum*, quam autoritatè tam insigni.

Denique Canonizavit Theologus Parisiensis Anonymus in libello, cui titulum præfixit: *Remarques sur un Acret dicté à Doüy par le P. F. R. Jacops*. In quo Pag. 85. Scribit: *Reymakers ramasse tout ce qu'il y a de plus méchant sur ce sujet, pour l'opposer au Livre de la Methode de Monsieur Huigens Docteur de Louvain, qui a traité de cette matiere par des Principes aussi Solides & aussi Chrétiens, que ceux de Reymakers sont impies & insoutenables*. Propositiones Patris Jacobs in Congregatione Eminentissimorum Cardd. examinatæ, à censurâ transierunt immunes. Ego de veritate earum non disputo, Sed de justitiâ Canonizationis Methodi, & anathemate in Doctrinam Reymaekers, adeò solidam, ut *Continuationibus Responsum* nihil potuerit dicere Gummarus: nec Responsoni brevi responderit nisi Novitates cumulando, in Refutatione Apologiæ per eundem Reymaekers detectas. Ad quam etiam tacuit Gummarus. Quid itaque est ab ipso ejusque discipulis, patronis, & sectatoribus laudari, nisi de ipsarum Novitatibus infamari? Quid de igno-

ignorantiâ vituperari, nisi laudari à retentâ (quam hætenus prædecessores tradiderunt) doctrinâ? Absit igitur, ut laudemur à talibus: gloriemur, si vituperamur. Et si vel aliqui ab audiendis confessionibus, à Pastoralibus Officiis arceantur, vel suspendantur, ideò, quod à quorundam Prælatorum Gummariensis Examinatoribus minùs idonei judicantur, dicamus illis: *Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam.* Væ tamen persecutibus.

CAPUT UTIMUM.

Salutaria Monita.

Expende, Domine Gummare, an non tibi salutare foret: primò: revocare ingenuè Novitates tuas: tunc enim faciliùs corrigentur discipuli tui, quos perperam imbuisti; sic agendum docet Innocentius I. *Epist.* 26. Secundò: abstinere ab omni docendi Officio, ne dum huc usque adeò peregrinus es in principiis Logicæ, Scholasticæ, Scripturæ Sacræ, &c. In errores inducaris. Scriptum est enim: *qui amat periculum, peribit in eo.*

Tertiò: si postmodum docere & scribere ambias, redi prius ad Logicam, disce argumentorum sedes, deinde lege probatum aliquem Scholasticum, ut terminos non confundas: & probatos Scripturæ interpretes, ut

ejus

ejus sensum assequaris. Quartò: hoc facto poteris inchoare lectionem Patrum & Conciliorum, ut doctrinam pleniorẽ, quam ex Scripturâ eruunt, comprehendas.

Quintò: cave tamen, ne sententiarum fragmentis, quæ Jansenius, Marcus Antonius, alique congegnerunt, acquiescas, vel interpretationi, quam dant, tam citò subscribas. Jam enim potes cernere ex dictis, quantum hallucinatus sis.

Sextò: si tamen te jam satis doctum putes, ut allegatis adversum te scriptis & libellis respondere possis, fac id Magistraliter & Doctoraliter, respondendo ordine ad singula; non verò (uti fecisti in Apologiâ) pertranscundo plurima; invertendo ordinem: fingendo Franciscum Reymaekers dixisse ea, quorum ne umbra quidem in ejus scriptis invenitur. Sed ita agendum tibi erat, ut haberes occasionem dicendi, & quod agendum erat, occultandi.

Septimò: sequaris dictum Sapientis: *Ne imitaris prudentiam tuam*, cæteros contemnendò, quasi verò ita abbreviata esset manus Domini, ut tibi soli intellectum & sapientiam, tuis per te tradendam, reservasset, cæteros excæcasset.

Scis, quam malè præsumptio similis cesserit Jansenio Iprensi, qui de seipso in damnato opere Libro præmiali cap. 2. ait: *unum erat, quod me jam inde, cum adolescentulus Levanis*

In Collegio Adriani Sexti Pontificis Maximi, studiis Theologicis operam dabam; & cum postea studiorum causâ Gallias peritissimis antiquitatum viris heu plectes peragrabam, non mediocriter suspensum, perplexumque detinebat. Mirabar enim vehementissimè, quâ fieri posset, ut Mystéria illa gratiâ, quæ olim à Sancto Augustino, & Discipulis ejus, ipsâque Ecclesiâ Romanâ omnium Matre & Magistrâ tantâ certitudine, & securitate tradebantur, tantâque luce illorum calamo propalata esse, Doctorum virorum judicio, censebantur: nunc tantis tenebris immersa, & obruta delitescerent, ut innumerabilium piorum, & studiosissimorum, & acutissimorum virorum aciem inter se summâ contentione de veritate certantium, sugerens.

Peritissimi illi antiquitatum viri erant Abbas Sanzyranus, eique adjuncti aliquot barbarum Gallicarum primi authores. Sed vide, quò Jansenium præcipitavit tantus cæterorum contemptus, & vana præsumptio Doctrinæ antiquitatis, nec non Augustinianæ, sic enim scripsit Tomo 3. lib. 3. cap. 21. nullo modo Principiis Augustini consentaneum est, ut Christus Dominus vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro justorum non perseverantium æternâ salute mortuus esse, sanguinem fudisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiat; scivit enim quò quisque jam ab æterno prædestinatus erat, scrivit hoc decretum neque ullius pretii oblatione imitandum esse, nec seipsum velle mutare. Ex quo factum est, ut juxta sanctissimum Doctorem, non magis Patrem pro æternâ liberatione ipsorum, quam pro Diaboli deprecatus fuerit.

Quam

Quam sententiam antea à Patribus Anathematizata, denuò gravissimâ censurâ notavit Innocentius. X.

Bellè tu, qui (ut intelligo) eidem Collegio Pontificio præes sequens Jansenii vestigia, & vanâ sapientiæ præsumptione, aliorumque contemptu, ejus Novitatibus alias accumulas: & specioso Sancti Caroli pallio (uti ille Augustini) Marci Antonii, nec non Patris Gabriëlis Doctrinam reprobata invehis, & veris Theologiæ Principiis, tuos discipulos destituis.

Damnosa quid non imminuit dies!

Ætas Parentum pejor avis tulit

Indoctiores, mox duros

Progeniem magis imperitam,

Nisi alios Magistros, alios Libros,
alia Dictata audierint, legerint, scripserint, didicerint.

F I N I S.

A P P R O B A T I O.

M Eritò à Sapiente dictum : *ne in-
nitaris prudentiæ tuæ* : alibi
scriptum : *Discordiarum Mater Novitas* :
& rursùm : *cum fatigatus desiñs contem-
nere, contemneris*. Item : *noli esse nimium
justus*. Ut ad hæc attendant Novelli
Doctores, & ad Antiquam Doctri-
nam Matris suæ per tot celebres Vi-
ros, Adrianum VI. Godescalcum,
Rosemondum, Malderum, Stapple-
tonium, Wiggers, Mercerum, alios-
que traditam, & quam tantopere jam
impugnant, revertantur : aut saltem
aliis Principiis suam stabiliant, & à
conscientiarum carnificinâ, calumniis
in alios, tantis suorum, sed vanis
laudibus interim abstineant, Utiliter
hæc expositio Lucem videbit.